ETLA Raportti | Report | 160 5.3.2025

Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua?

Annu Laurikka
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
annu.laurikka@etla.fi

Suositeltava lähdeviittaus:
Laurikka, Annu (5.3.2025). ”Mikä jarruttaa suomalaisten yritysten kasvua?”.
Etla Raportti No 160.
https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-160.pdf

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkastellaan yrityksen kokoluokan yhteyttä sen johdon subjektiivisesti kokemiin kasvun esteisiin ja rahoitusrajoitteisiin. Lisäksi tutkitaan Suomen yrityskokodynamiikkaa ja sen kehitystä vuosien 2008–2022 aikana. Tulokset osoittavat, että yritysten kokoluokkasiirtymät ovat harvinaisia, ja useimmat yritykset pysyvät alkuperäisessä kokoluokassaan. Kasvupotentiaalia tunnistetaan kuitenkin erityisesti keskisuurissa yrityksissä ja Mittelstand-yrityksissä.

Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet ovat yleisimmin koettuja kasvua estäviä tekijöitä. Lisäksi jopa puolet Mittelstand-yrityksistä sekä suuryrityksistä raportoi kasvun esteitä myös kilpailijoita korkeamman kustannustason takia. Tarkemman analyysin perustella henkilöstömäärällä mitatulla kokoluokalla on kuitenkin vain rajallinen vaikutus kasvun esteisiin. Liikevaihdolla mitattuna erot ovat selkeämpiä, vaikkakin yrityksen omistajuus, kasvuhakuisuus ja toimiala ovat myös merkittävästi yhteydessä moneen kasvun esteeseen. Pienet yritykset kohtaavat useammin velkaantumisen ja kapasiteetin rajoitteita sekä myyntiin, markkinointiin ja osaavan työvoiman löytymiseen liittyviä haasteita. Rahoitusrajoitteet eivät eroa merkittävästi yrityskokoluokittain, mutta suurimpien yritysten investointeja näyttää estävän harvemmin velkarahoituksen ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus pieniin yrityksiin verrattuna.

Abstract

What is Obstructing the Growth of Finnish Companies?

The study examines the relationship between firm size and its management's subjectively perceived growth constraints and financing limitations. Additionally, it explores Finland's business size dynamics and their development from 2008 to 2022. The results indicate that company size transitions are rare, with most businesses remaining in their original size category. However, growth potential is particularly identified in medium-sized and Mittelstand companies.

Heavy regulation and administrative obligations are the most commonly reported barriers to growth. Furthermore, up to half of Mittelstand and large companies report growth barriers due to higher cost levels compared to competitors. A more detailed analysis shows that company size, when measured by the number of employees, has only a limited effect on growth barriers. Differences become clearer when measured by revenue, though ownership structure, growth ambition, and industry are also significantly associated with many growth barriers. Small businesses more frequently face constraints related to debt aversion, capacity limitations, sales and marketing challenges, and finding skilled labor. Financial barriers do not vary significantly across company sizes, but larger companies are less frequently hindered by the availability of debt and equity financing for investments compared to smaller businesses.

KTM **Annu Laurikka** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusassistentti.

M.Sc. (Econ.) **Annu Laurikka** is a Research Assistant at ETLA Economic Research.

Kiitokset: Kiitän työ- ja elinkeinoministeriötä tutkimuksen rahoituksesta sekä Jyrki Ali-Yrkköä (Etla), Kai Hussoa (TEM) ja Jaana Lappia (TEM) työhön liittyvistä kommenteista.

Acknowledgements: I thank the Ministry of Economic Affairs and Employment for funding the research, as well as Jyrki Ali-Yrkkö (Etla), Kai Husso (MEAE), and Jaana Lappi (MEAE) for their comments related to the work.

Avainsanat: Yritysten kasvu, Kasvun esteet, Rahoitusrajoitteet, Yrityskokodynamiikka, Mittelstand-yritykset

Keywords: Business growth, Growth barriers, Financial constraints, Company size dynamics, Mittelstand companies

JEL: L11, L20, L21, L25, L53, D22

Sisällys

1 Johdanto 4

2 Yritysten kokoluokat ja kasvu 4

2.1 Suuryritykset ovat merkittäviä työllistäjiä 5

2.2 Valtaosa yrityksistä pysyy omassa kokoluokassaan 5

2.3 Liikevaihdolla mitattuna kasvu on yleisempää 6

3 Kasvun esteet 7

3.1 Kuvaileva analyysi kasvuhakuisuudesta ja kasvun esteistä 8

3.2 Onko kasvun esteissä eroja eri kokoluokkien välillä? 12

3.3 Onko rahoitusrajoitteissa eroja eri kokoluokkien välillä? 14

4 Yhteenveto ja johtopäätökset 16

4.1 Yhteenveto tuloksista 17

4.2 Johtopäätöksiä ja politiikkatoimia 18

Viitteet 20

Kirjallisuus 20

Liitteet 21

1 Johdanto

Yritysten kasvu on keskeisessä asemassa Suomen talouden ja työllisyyden kehityksen kannalta. Kasvavat yritykset tuovat markkinoille uusia tuotteita ja palveluita, lisäävät kilpailukykyä sekä luovat uusia työpaikkoja eri alueille. Kuitenkin Suomen talouskasvun ja viennin perustan on todettu olevan verrokkimaihin nähden kapea, mikä korostaa uudistumiskykyisten ja innovatiivisten yritysten ratkaisevaa roolia talouden resilienssin kannalta. Purkamalla kasvun esteitä on mahdollista vahvistaa sekä koko elinkeinoelämän monipuolisuutta että Suomen asemaa kansainvälisessä kilpailussa. Kasvua voidaan tukea myös muilla toimilla, kuten yritystuilla. Suoria yritystukia pidetään kuitenkin myös kiistanalaisina, sillä ne tulisi osata kohdentaa yrityksiin, joissa on kasvupotentiaalia.

Työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemassa kasvuyrittäjyyden ohjelmassa pyritään vahvistamaan Suomen talouden kivijalkaa lisäämällä kasvuyritysten määrää eritoten keskisuurissa ja midcap-yrityksissä. Hallitusohjelman tavoitteena on tuplata kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrä vuoteen 2030 mennessä. TEM:n (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2023) selvityksen mukaan osaajapula ja julkisten tukipalveluiden kohdentuminen pienyrityksiin rajoittavat kasvua vaikeuttaen rekrytointeja ja innovaatiotoimintaa. Kasvun vauhdittamiseksi tarvitaan selvityksen mukaan muun muassa kohdennettua tukea keskisuurten ja midcap-yritysten tarpeisiin, digitalisaation hyödyntämistä ja panostuksia vihreään siirtymään.

Tämän raportin tarkoituksena on vahvistaa yritysten kasvuun liittyvää tietopohjaa ja tarjota tuoreen yrityskyselyn pohjalta tietoa eri kokoisten yritysten kokemista kasvun esteistä. Lisäksi raportissa tarkastellaan Suomen yrityskokodynamiikan kehitystä viime vuosina. Raportin analyysi pohjautuu ja sen tuloksia verrataan aiempaan Etlan vuoden 2023 selvitykseen aiheesta (Laurikka, 2023). Etlan uuden, vuonna 2024 toteutetun yrityskyselyn lisäksi aineistona käytetään Tilastokeskuksen yritysrekisteritietoja vuosilta 2008–2022.

Vuonna 2023 tehty tutkimus osoitti, että yritysten kasvu suurempaan kokoluokkaan on verrattain harvinaista ja että kasvua yleisempää on siirtyä pienempään kokoluokkaan (Laurikka, 2023). Yleisimmät yritysten kokemat esteet kasvulle löytyivät raskaasta sääntelystä ja halusta välttää velkaantumista. Mikroyrityksissä yritettiin välttää velkaantumista ja koettiin puutteita myynnissä ja markkinoinnissa, kun taas suuremmissa yrityksissä kohdattiin kasvun esteitä kilpailijoita korkeamman kustannustason takia.

Päivitetyllä aineistolla kokoluokkasiirtymissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Valtaosa yrityksistä pysyy edelleen kokoluokassaan. Dynaamisuutta ja kasvupotentiaalia tunnistetaan kuitenkin etenkin keskisuurissa yrityksissä ja Mittelstand[1]-yrityksissä.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kasvun esteiden lisäksi myös yritysten kohtaamia rahoitusrajoitteita ja työvoimapulaa. Yleisin yritysten kokema kasvun este on edelleen raskas sääntely. Tulosten perusteella kokoluokalla on etenkin henkilöstömäärällä mitattuna kuitenkin vain rajallinen yhteys kasvun esteisiin. Liikevaihdolla mitattuna kasvun esteissä on kuitenkin enemmän vaihtelua kokoluokittain.

Analyysin perusteella kasvun esteet eivät kohdistu kaikkiin yrityksiin samalla tavalla, vaan niiden vaikutus vaihtelee yrityksen koon, omistajuuden ja kasvuhakuisuuden mukaan. Pienet yritykset kohtaavat useammin rahoituksen ja kapasiteetin rajoitteita, kun taas suuremmat yritykset painivat rakennus- ja viranomaislupien saatavuuden kanssa. Rahoitusrajoitteiden osalta ei havaittu suuria eroja eri kokoluokkien välillä, mutta liikevaihdoltaan pienimmillä yrityksillä julkisen rahoituksen heikko saatavuus oli haitannut investointeja suurempiin yrityksiin verrattuna useammin. Suuremmilla yrityksillä oli taas helpompaa saada oman pääoman ehtoista rahoitusta investointeihin pieniin yrityksiin verrattuna. Sääntelyn keventäminen näyttäytyy ainoana universaalina keinona, joka voisi hyödyttää kaikenkokoisia yrityksiä. Muut politiikkatoimet vastaavat eri tavalla erilaisten yritysten ilmoittamiin haasteisiin.

2 Yritysten kokoluokat ja kasvu

Analyysissä käytetään aineistona Tilastokeskuksen yritysrekisteriä vuosilta 2008–2022. Yritysrekisterin yritykset on jaettu taulukon 1 mukaisesti henkilöstömäärän[2] mukaan viiteen kokoluokkaan: 0–9 henkilöä työllistäviin

Taulukko 1 Yritysten määrä, osuus ja keskimääräinen henkilöstömäärä (henkilötyövuosina) kokoluokittain vuonna 2022

Kokoluokka v. 2022	Yritysten määrä	%-osuus yrityksistä	Keskimääräinen henkilöstömäärä
Mikroyritys, 0-9 h.	556 600	96,6 %	0,6
Pienyritys, 10-49 h.	15 600	2,7 %	20,5
Keskisuuri yritys, 50-249 h.	3 200	0,6 %	97,0
Mittelstand-yritys, 250-499 h.	400	0,1 %	343,2
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1 %	1290,2
Yhteensä	576 000	100,0 %	2,6

Huom. Luvut pyöristetty lähimpään sataan.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

mikroyrityksiin, 10–49 henkilön pienyrityksiin, 20–249 hengen keskisuuriin yrityksiin, 250–499 työntekijän Mittelstand-yrityksiin ja yli 500 henkilön suuryrityksiin. Yli 250–499 henkilöä työllistäviä yrityksiä kutsutaan joskus myös midcap-yrityksiksi.

2.1 Suuryritykset ovat merkittäviä työllistäjiä

Yritysten määrä on kasvanut tasaiseen tahtiin viime vuosikymmeninä. Vuonna 2022 Suomessa oli Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan 576 000 yritystä, joista valtaosa oli kaikista pienimpiä mikroyrityksiä. Niistä valtaosa työllistää vain yhden henkilön. Vaikka mikroyritykset muodostavatkin merkittävän siivun Suomen yrityskentästä, ovat suuryritykset yhä merkittävin työllistäjiä. Kuvio 1 esittää, miten työntekijät jakaantuvat eri kokoisten yritysten välillä vuosina 2008, 2015 ja 2022. Sekä mikroyritysten että suuryritysten osuus työllistäjänä on kuitenkin laskenut pienyritysten ja etenkin keskisuurten yritysten osuuksien kasvaessa. Vuonna 2022 yli 40 prosenttia aineiston työntekijöistä oli pienten ja keskisuurten yritysten palveluksessa. Myös määrällisesti pieni Mittelstand-kokoluokka työllistää miltei 10 prosenttia.

Kuvio 1 Työntekijöiden osuus kaikista yritysten työllisistä vuosina 2008, 2015 ja 2022, %

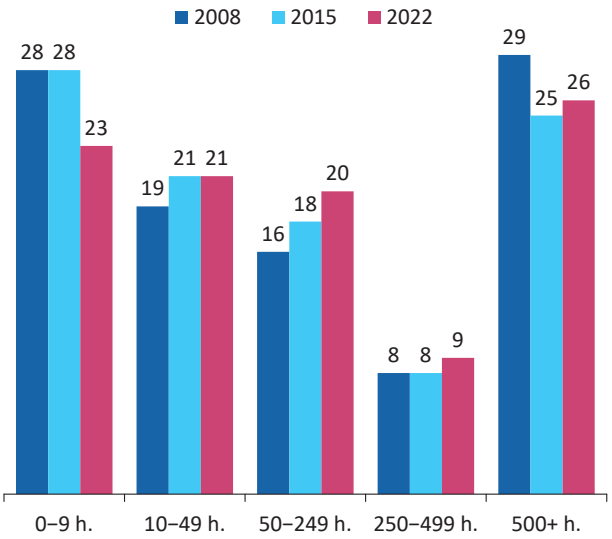

Huom. Työlliset on laskettu summaamalla yritysten henkilötyövuodet yhteen vuosikohtaisesti.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

2.2 Valtaosa yrityksistä pysyy omassa kokoluokassaan

Yritysten kasvua ja kehitystä voidaan arvioida tarkastelemalla niiden siirtymisiä kokoluokkien välillä. Taulukko 2 havainnollistaa, miten suomalaiset yritykset ovat muuttuneet henkilöstömäärältään seitsemän vuoden aikana (ajanjakso 2008–2022). Rivit kuvaavat yrityksen kokoluokkaa tarkastelujakson alussa (vuonna t), ja sarakkeet osoittavat, mihin kokoluokkaan nämä samat yritykset sijoittuvat seitsemän vuoden kuluttua (vuonna t + 7). Prosenttiluvut ilmaisevat, kuinka suuri osuus tietyn kokoluokan yrityksistä pysyy samassa ryhmässä tai siirtyy toiseen kokoluokkaan tarkastelujakson aikana.

Taulukosta voidaan todeta, että yritysten kasvu henkilöstömäärän perusteella kokoluokasta toiseen on varsin rajoittunutta. Suurin osa yrityksistä pysyy alkuperäisessä kokoluokassaan seitsemän vuoden tarkastelujaksolla. Yleisempää on kutistua seitsemän vuoden aikana jopa monta kokoluokkaa alemmas kuin kasvaa suuremmaksi. Tämä huomataan muun muassa keskisuurien yritys-

Taulukko 2 Yritysten siirtymät seitsemän vuoden tarkastelujaksolla, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna t + 7					
	Yrityksen kokoluokka	*0–9 h.*	*10–49 h.*	*50–249 h.*	*250–499 h.*	*500+ h.*
	0–9 h.	**97,9**	2,1	0,1	0,0	0,0
	10–49 h.	26,8	**66,2**	7,0	0,1	0,0
	50–249 h.	6,3	19,3	**68,1**	5,2	1,1
	250–499 h.	3,4	3,1	26,3	**53,7**	13,5
	500+ h.	2,0	1,0	5,0	13,3	**78,7**

Huom. Siirtymämatriisi muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=1 683 020, Aikaperiodi: 2008–2022.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

ten kohdalla, joista hieman yli 6 prosenttia on kutistunut seitsemän vuoden tarkastelujaksolla takaisin mikroyritykseksi, ja vain 1 prosentti on kasvanut suuryritykseksi.

Mikroyritykset ja pienyritykset pysyvät pieninä ja myös ennemmin kutistuvat kuin kasvavat suurempaan kokoluokkaan. Toisaalta kuitenkin 7 % pienyrityksistä, mikä tarkoittaa keskimäärin noin tuhatta yritystä, kasvaa keskisuuriksi seitsemän vuoden aikana. Silti vasta 250 työntekijän ylittäminen Mittelstand-luokkaan näyttää avaavan todellisia mahdollisuuksia kasvaa suuryritykseksi: vajaa 14 prosenttia tästä kokoluokasta, mikä tarkoittaa noin 40–50 yritystä, kasvaa suuryritykseksi seitsemän vuoden aikaikkunassa. On kuitenkin huomattava myös, että yli 30 prosenttia tästäkin kokoluokasta, eli yli toistasataa yritystä, supistuu pienempiin kokoluokkiin. Suurimmat yritykset puolestaan ovat hyvin vakiintuneita, sillä ne kutistuvat Mittelstand-yrityksiä harvemmin takaisin pienempiin kokoluokkiin.

Yrityskokodynamiikan kehitystä voidaan arvioida vertaamalla tuloksia aiemman raportin tuloksiin, jossa samanlainen taulukointi toteutettiin viiden vuoden tarkastelujaksolla (Laurikka, 2023). Siirtymät seitsemän vuoden tarkastelujaksolla näyttävät kehittyneen hieman dynaamisemmiksi. Sekä pienten- ja keskisuurten yritysten että Mittelstandien osalta siirtymät isompiin kokoluokkiin ovat lisääntyneet, mutta tämä johtuu todennäköisimmin pidemmästä seitsemän vuoden tarkastelujaksosta. Tulos kuitenkin viittaa siihen, että yritykset kyllä kasvavat, vaikkakin melko hitaasti. Liitetaulukossa 2 esitetään siirtymäosuudet viiden vuoden tarkastelujaksolla. Kun tätä verrataan Etlan (Laurikka, 2023) aiempiin tuloksiin, havaitaan, että siirtymäosuudet ovat miltei samoja. Eli pahimman koronaepidemiavuoden jälkeisinä noususuhdanteen vuosina 2021–2022 Suomessa ei onnistuttu kannustamaan yritysten kasvua ainakaan yritysten kokoluokkasiirtymillä mitattuna.

2.3 Liikevaihdolla mitattuna kasvu on yleisempää

Liikevaihdolla mitattuna (taulukko 3) yritysten kasvaminen suurempaan kokoluokkaan on hieman yleisempää kuin henkilöstömäärällä mitattuna. Tulos on odotettu, sillä yritykset pyrkivät ensisijaisesti kasvattamaan liikevaihtoaan eivätkä nimenomaisesti henkilöstömääriä. Tietyissä tilanteissa toiminnan tehostaminen ja automatisointi voi jopa vähentää työntekijöiden määrää, vaikka yrityksen toiminta pysyisi samana tai jopa lisääntyisi.

Myös liikevaihdolla mitattuna suurin osa yrityksistä pysyy alkuperäisessä kokoluokassaan seitsemän vuoden tarkastelujaksolla. Pienimmistä, alle 2 milj. € liikevaihdon yrityksistä hieman yli 5 prosenttia kasvaa suurempaan kokoluokkaan, pääosin 2–10 milj. € liikevaihtoon. Keskisuurissa yrityksissä liikkuvuus on suurempaa: 10–50 milj. € liikevaihdon yrityksistä vajaa 12 prosenttia siirtyy suurempaan kokoluokkaan, mutta vastavuoroisesti yli 20 prosenttia kutistuu liikevaihdoltaan pienempiin kokoluokkiin. Toiseksi suurimman kokoluokan (50–150

Taulukko 3 Liikevaihdolla mitatut (milj. €) yritysten siirtymät seitsemän vuoden tarkastelujaksolla, %

		Yrityksen koko vuonna t + 7				
	Yrityksen kokoluokka	***Alle 2 milj.***	***2-10 milj.***	***10-50 milj.***	***50-150 milj.***	***yli 150 milj.***
Yrityksen koko vuonna t	***Alle 2 milj.***	**94,6**	5,1	0,3	0,0	0,0
	2-10 milj.	23,3	**65,5**	10,8	0,3	0,1
	10-50 milj.	5,2	15,6	**70,4**	8,4	0,5
	50-150 milj.	2,0	3,6	19,4	**63,3**	11,8
	Yli 150 milj.	1,6	0,5	2,3	12,5	**83,1**

Huom. Siirtymämatriisi muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=568 975, Aikaperiodi: 2008–2022.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

milj. €) yrityksistä vajaa 12 prosenttia ylittää 150 milj. € liikevaihdon rajapyykin seitsemän vuoden kuluttua ja noin 25 prosenttia kutistuu. Isoimmat yli 150 milj. € yritykset kutistuvat muita kokoluokkia harvemmin takaisin pienempään kokoluokkaan (ks. taulukko 3).

Siirtymäosuudet ovat myös viiden vuoden vertailussa liikevaihdon osalta pysyneet samansuuntaisina aiemman tarkastelun kanssa (Laurikka, 2023). Vuodet 2021–2022 eivät ole tuoneet uutta suuntaa kasvuun (liitetaulukko 3).

Vaikka yritysten kasvu suurempaan kokoluokkaan etenkin henkilöstömäärällä, mutta pitkälti myös liikevaihdolla mitattuna näyttääkin tämän tarkastelun perusteella vähäiseltä, on mahdollista, että yritys kasvaa oman kokoluokkansa sisällä, mutta ei ylitä kokoluokkansa yläraja. Tämä tarkastelu jää kuitenkin muihin tutkimuksiin. Siirtymämatriiseja analysoitiin kuitenkin myös tilanteessa, missä kokoluokkien rajoja laskettiin hieman. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut tuloksiin, ja siirtymät suurempiin kokoluokkiin näyttäytyivät tässäkin tilanteessa melko harvinaisilta.

3 Kasvun esteet

On selvää, että erilaiset yritykset kohtaavat erilaisia haasteita kasvulle. Siinä missä vasta perustetun pienen yrityksen haasteena saattaa olla markkinoille pääsy ja rahoituksen saatavuus, voi suurempi yritys taas kokea ongelmia sääntelyn muutoksien kanssa ja globaalin kilpailun hallinnassa. Jotta tiedetään, miten kasvun esteisiin voidaan vaikuttaa, pitää ne moniulotteisesti osata tunnistaa.

Osa esteistä on konkreettisia ja välittömästi kasvua haittaavia tekijöitä. Osa taas ilmenee epäsuorasti esimerkiksi hitaassa toimintaympäristön kehittymisessä tai markkinoiden rakenteellisissa ongelmissa. Näistä ensimmäiset, eli ns. suorat kasvun esteet, näkyvät käytännössä erilaisina suorina rajoituksina ja haittatekijöinä. Tällaisia ovat esimerkiksi monimutkainen, runsas ja joskus keskenään ristiriitainen sääntely, korkeat verot tai verohelpotukset, jotka suosivat tiettyjä toimialoja muiden kustannuksella, sekä suoran rahoituksen puute kasvuvaiheessa. Jos yritys joutuu käyttämään runsaasti resursseja erilaisten lupa- ja raportointivelvoitteiden täyttämiseen, se ei välttämättä pysty suuntaamaan riittävästi voimavaroja ydintoimintaansa, kuten tuotekehitykseen tai asiakaskunnan laajentamiseen.

Epäsuorilla kasvun esteillä viitataan enemmän rakenteisiin ja toimintaympäristöön, jotka eivät välttämättä estä kasvua suoraan, mutta hidastavat yritysten mahdollisuuksia kehittyä ja kilpailla. Työvoimapula, osaamisen tarvetta heikosti ennakoiva koulutuspolitiikka ja esimerkiksi vanhoihin rakenteisiin lukkiutunut markkina-asetelma voivat kaikki estää yrityksiä uudistumasta ja vahvistumasta. Usein juuri tällaiset hiljaisemmat rakenteelliset ongelmat – myös esimerkiksi se, ettei tuottavuudeltaan heikkojen yritysten anneta poistua markkinoilta – voivat

muodostaa pysyvämmän rasitteen talouden kasvukapasiteetille.

Yritysten kasvua estävät myös tekijät, jotka ovat pitkälti vain yrityksen itsensä hallinnassa, kuten kasvuhalukkuus, innovaatiokyvykkyys ja yrityksen liiketoimintamallit, päätökset ja strategiset valinnat. Näihin on suorilla politiikkatoimilla hankalampi vaikuttaa. Yritysten sisäiset ominaisuudet vaikuttavat merkittävästi yrityksen kasvupotentiaaliin, minkä takia onkin tärkeä tarkastella kasvun esteitä nämä huomioon ottaen. Joitain suoria ja epäsuoria kasvun esteitä voi olla mahdollista purkaa niin, että ne vaikuttavat positiivisesti kaikkiin yrityksiin. Kuitenkin voi olla myös perusteltua kiinnittää erityishuomiota sellaisten yritysten kasvua estävien tekijöiden hillitsemiseen, joilla on eniten kasvupotentiaalia tai joiden kasvulla on merkittävimpiä vaikutuksia yhteiskuntaan.

Aiempien kokoluokkasiirtymien perusteella etenkin kaikista pienimmät mikroyritykset kasvavat muihin kokoluokkiin verrattuna vähiten ja työllistävät usein vain yhden ihmisen. On myös tiedossa, että suuri osuus uusista yrityksistä lopettaa toimintansa joitain vuosia aloittamisesta (Laurikka, 2023). Mikroyritysten joukosta varmasti löytyykin yrityksiä, joiden tavoitteisiin kova laajeneminen ei välttämättä kuulu, tai siihen ei ole edellytyksiä.

Suurempaa dynamiikkaa onkin nähtävissä isommissa yrityskokoluokissa. Ne edustavat yrityksiä, joissa on aiemmin jo tavoiteltu kasvua siinä onnistuen, ja niiden toiminta on myös useammin vakiintuneempaa. Jos yrityksessä on potentiaalia kasvaa useita kymmeniä ihmisiä työllistäväksi, niin miksi kasvu tyssää tähän? Kuten aiemmin on todettu, keskisuurten sekä isompien yritysten arvonlisä- ja työllisyysvaikutukset ovat merkittäviä, joten niiden lukumäärää halutaan lisätä.

Mitä tarkemmin pystymme tunnistamaan erilaisissa yrityksissä koetut erilaiset kasvun esteet, sitä paremmin voimme myös punnita parhaita työkaluja niiden hillitsemiseksi sekä arvioida kattavammin kasvun esteiden poistamisen vaikutuksia. Palataan seuraavaksi takaisin analyysin pariin, missä syvennymme erilaisten ja eri kokoisten yritysten kokemiin kasvun esteisiin. Kun kasvun esteet on tarkemmin yhdistetty yritysten ominaisuuksiin, voimme helpommin jatkaa keskustelua politiikkatoimenpiteistä viimeisessä luvussa.

3.1 Kuvaileva analyysi kasvuhakuisuudesta ja kasvun esteistä

Seuraavassa osuudessa hyödynnetään Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan syksyllä 2024 keräämää yrityskyselyä, missä 741:n yrityksen johto vastasi kysymyksiin kasvun esteistä ja niihin liittyvistä rahoitusrajoitteista. Vastaajina oli edustava otos vähintään 10 henkilötyövuotta Suomessa työllistävistä osakeyhtiöistä ja osuuskunnista toimialoilta 5–82 (TOL2008). Huomionarvoista on, että vastaukset edustavat yritysjohdon subjektiivisia näkemyksiä kasvun esteistä, eikä kyselyn perusteella voida absoluuttisesti mitata, onko yrityksen kasvu tosiasiassa estynyt.

Analyysissä syvennymme erityisesti tarkastelemaan yrityskoon – sekä henkilöstömäärällä että liikevaihdolla mitattuna – yhteyttä kasvun esteisiin ja rahoitusrajoitteisiin. Kokoluokan lisäksi huomioimme myös toimialan, yrityksen iän ja kotialueen sekä yrityksen kasvuhakuisuuden.

Yrityksissä on eroja omistajuuden mukaan

Yhtenä analyysin erityisenä mielenkiinnon kohteena kokoluokan lisäksi on se, millaisessa omistuksessa yritys on. Yrityksen omisteisuus voi vaikuttaa yrityksen kasvuvalintoihin ja koettuihin kasvun esteisiin erityisesti päätöksenteon, riskinsietokyvyn ja rahoituksen saatavuuden kautta. Joissain omistusmuodoissa kasvua voidaan tavoitella nopeammin ja aggressiivisemmin, kun taas toisissa vakaus ja hallittu kasvu voivat olla tärkeämpiä tavoitteita. Lisäksi omistajien intressit ja mahdollinen ulkopuolinen ohjaus vaikuttavat siihen, kuinka vapaasti yritys voi tehdä kasvupäätöksiä ja reagoida markkinatilanteen muutoksiin. Omistajaryhmät luokitellaan analyysissa perheomisteisiin/yrittäjävetoisiin yrityksiin, joita on valtaosa aineistosta (449 kpl), ulkomaalaisten yritysten tytäryrityksiin (107 kpl), pääomasijoittajien omistamiin yrityksiin (39 kpl) sekä muihin yrityksiin (99 kpl), joihin kuuluvat mm. pörssiyhtiöt.

Kuviossa 2 tarkastellaan, minkä kokoisia yrityksiä eri omistajaryhmissä on. Omistajaryhmien välillä löytyi tilastollisesti merkitseviä eroja[3] sekä henkilöstömäärän että liikevaihdon mukaan. Valtaosa kaikista yrityksistä on kuitenkin omistajarakenteesta huolimatta pieniä tai keskikokoisia. Tämä korostuu etenkin perhe-/yrittäjävetoisissa yrityksissä, jotka ovat keskimäärin pienempiä ja niiden joukossa on muita omistajaryhmiä harvemmin

Kuvio 2 Henkilöstömäärän jakauma omistajaryhmittäin

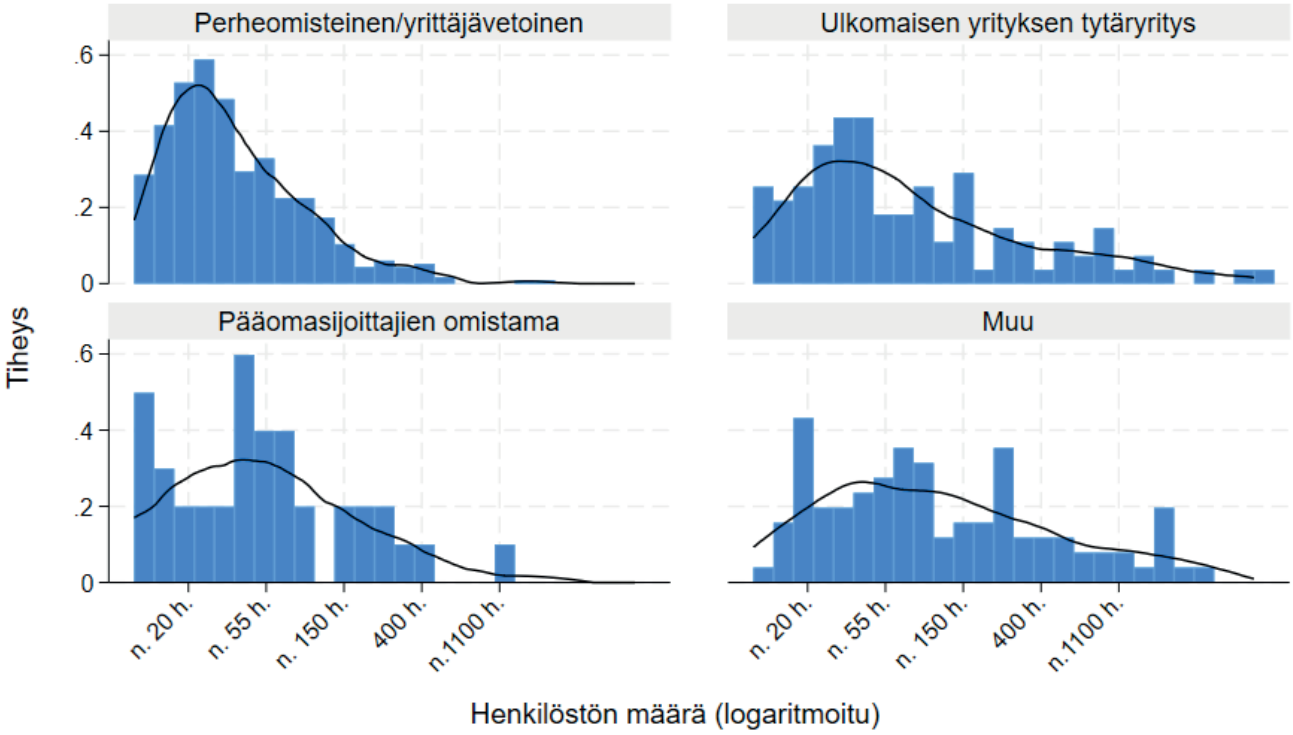

Huom. Kyseessä logaritmoidun henkilöstömäärän jakauma eri omistajaryhmissä. X-akseli edustaa logaritmoituja arvoja, mutta helpomman tulkittavuuden takia muutettu takaisin henkilöstömääriksi. Y-akselin arvot edustavat tiheyttä, eli yritysten suhteellista jakaumaa eri henkilöstökokoluokissa logaritmisella asteikolla. Korkeampi tiheys tietyssä kohtaa tarkoittaa, että enemmän yrityksiä sijoittuu kyseiseen henkilöstömäärän kokoluokkaan. Jakaumana KDE. Ei-parametrisen Kruskal–Wallis testin mukaan jakaumat eroavat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan).

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

suuria yrityksiä. Perhe- ja yrittäjävetoiset yritykset ovat myös keskimäärin pitkäikäisiä ja liikevaihdoltaan pienempiä (liitekuviot 1 ja 2). Ulkomaisten yritysten tytäryritysten ryhmä sisältää useammin myös suuria yrityksiä (myös liitekuvion 2 liikevaihdolla mitattuna). Niiden ikäjakauma on keskitetympi sisältäen tyypillisesti vakiintuneita keski-ikäisiä toimijoita (liitekuvio 1). Pääomasijoittajien omistamien yritysten jakaumat näyttävät sisältävän kaksi eri joukkoa, mikä voi viitata siihen, että pääomasijoittajat sijoittavat selvästi sekä nuoriin kasvuyrityksiin että vakiintuneisiin kohteisiin. Muiden yritysten heterogeeninen joukko sisältää laajemman skaalan eri kokoisia yrityksiä.

Viidesosa yrityksistä on voimakkaasti kasvuhakuisia

Noin 20 % kyselyaineiston yrityksistä raportoi olevansa voimakkaasti kasvuhakuinen. Miltei 60 % kyselyn yrityksistä taas ilmoitti haluavansa kasvaa mahdollisuuksien mukaan. Vain muutamalla prosentilla ei ollut lainkaan kasvutavoitteita, ja vajaa 20 % pyrkii säilyttämään nykyisen asemansa. Kasvuhalukkuudella on myös tilastollisesti merkitseviä eroja[4] eri yrityskokoluokissa ja eri omisteisissa yrityksissä. Ikäluokkaryhmien välillä ja liikevaihdolla mitattujen kokoluokkien välillä tilastollisesti merkitseviä eroja ei ollut. Voimakkaimmin kasvuhakuisia oltiin Mittelstand- ja suuryrityksissä, kun taas vähiten kasvuhakuisuutta oli 10–49 henkilöä työllistävien yritysten joukossa. Kasvuhalukkuutta löytyi melko tasaisesti myös kaiken ikäisistä yrityksistä, mutta etenkin nuoret alle 10-vuotiaat yritykset olivat vanhempia yrityksiä useammin voimakkaasti kasvua tavoittelevia. Silti niistäkin yli 74 % ilmoitti haluavansa kasvaa vähintään mahdollisuuksien mukaan. Kuviosta 3 nähdään kasvutavoitteet yrityksen omistajuuden mukaan. Kaikissa omistajaryhmissä ollaan selvästi kasvuhakuisia, mutta voimakas kasvuhakuisuus on yleisintä pääomasijoittajien omistamissa yrityksissä ja harvinaisinta perheomisteisissa tai yrittäjävetoisissa yrityksissä.

Kuvio 3 Kasvutavoitteet omistajaryhmittäin, %

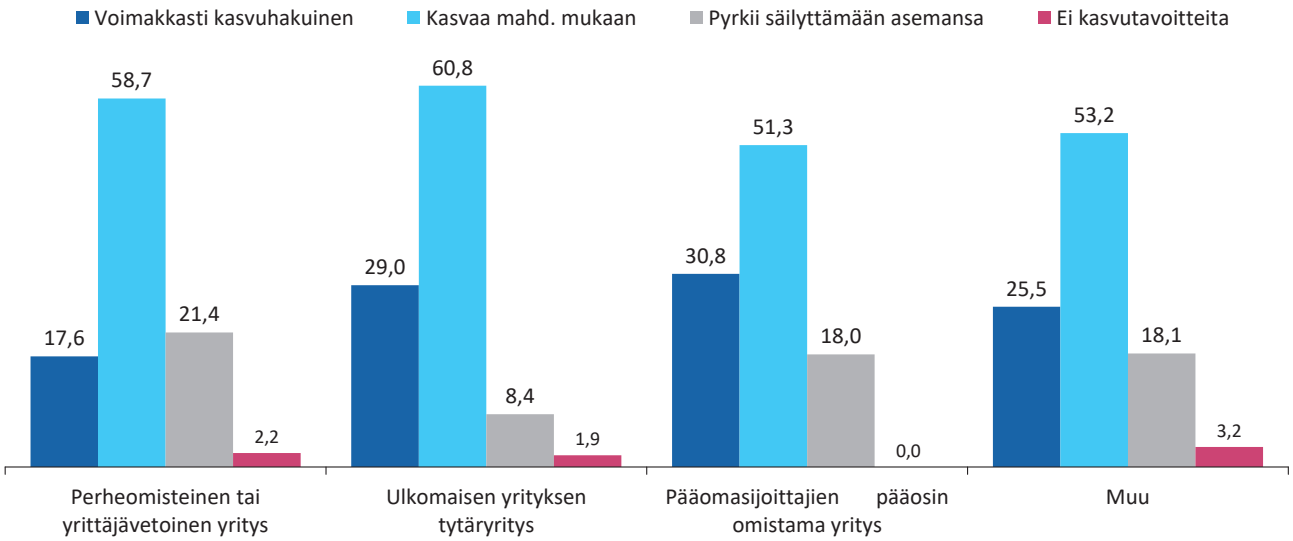

Huom. N=692, joista 65 % (449) perheomisteisia tai yrittäjävetoisia, 15 % (107) ulkomaisen yrityksen tytäryrityksiä, 5 % (39) pääomasijoittajien omistuksessa ja loput 15 % (99) muussa omistuksessa.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että erityisen kasvuhakuisia ovat yli 250 hengen yritykset, jotka ovat pääomasijoittajien tai ulkomaisten yritysten omistamia. Kasvuhakuisuutta on vähemmän pienillä perhe- ja yrittäjävetoisilla yrityksillä, jotka ovat usein myös vanhempia ja liikevaihdoltaan pienempiä.

Raskas sääntely on yleisimmin koettu este kasvulle

Yrityskyselyssä esitetyt kasvun esteet on listattu taulukossa 4. Ennen kasvun esteisiin liittyvien tulosten tulkintaa on kuitenkin otettava huomioon muutama seikka. Ensimmäinen on, että vastaukset kuvaavat vastaajien subjektiivista käsitystä siitä, mikä heidän mielestään estää kasvua. Tuloksista ei myöskään pysty päättelemään sitä, onko yritysten kasvu tosiasiassa estynyt yritysten kyselyvastausten mukaisesti. Toiseksi kyselyssä ei ole erikseen määritelty sitä, millaisesta kasvusta on kyse, vaan se on vastaajan vapaasti tulkittavissa.

Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet olivat yleisimmin koettu kasvun este, kun taas suurista, yli 250 työntekijän yrityksistä puolet raportoivat kasvua estävän kilpailijoita korkeamman kustannustason. Kuitenkin myös 46 % suurimmista yrityksistä raportoi raskaan sääntelyn olevan kasvun esteenä. Raskas sääntely on yleisin kasvun este isoissa kokoluokissa myös liikevaihdolla mitattuna: kaikki liikevaihdoltaan yli 5 miljoonan euron yritykset raportoivat eniten vaikeuksia tähän liittyen (liitetaulukko 4).

Pienissä yrityksissä halu välttää velkaantumista on myös melko yleinen este kasvulle. Lisäksi, 47 % pienistä yrityksistä kokee kasvuhaasteita osaavan työvoiman heikon saatavuuden takia, kun taas yli 250 työntekijän kokoluokissa enää 30 % ilmoittaa sen estävän kasvua. Osaavan työvoiman heikko saatavuus on yleisin kasvun este myös pienimmissä, alle 5 miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä, mutta sen merkitys pienenee siirryttäessä suurempiin liikevaihtoluokkiin (liitetaulukko 4). Jokaisessa kokoluokassa vähiten kasvua estää tuotteiden ja palvelujen uudistustarve. Tulos on ehkä hieman yllättävä, sillä tuotekehitystä ja tuotteiden uudistamista pidetään usein oleellisena kasvun ja tuottavuuden edellytyksenä ja ajurina. Tämän kyselyn perusteella näin ei vaikuttaisi olevan, vaan esteet ovat valtaosaksi muualla. Isoimmissa yrityksissä harvinaisempaa on myös myynti- ja jakelukanavien toimimattomuus.

Tilastollisesti merkitseviä eroja kokoluokkien välillä nähdään kapasiteetin täyskäytön, velkaantumisen välttelyn, myynnin- ja markkinoinnin puutteiden sekä myynti- ja jakelukanavien toimimattomuuden kohdalla.

Taulukko 4 Kasvun esteet kokoluokittain, %-osuus yrityksistä, jotka ovat vastanneet ko. väittämän estävän kasvua

Kasvun este	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.	Kaikki kokoluokat
1. Kapasiteetti täyskäytössä ***	30 %	17 %	13 %	32 %	26 %
2. Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet	**44 %**	**40 %**	31 %	46 %	**42 %**
3. Halu välttää velkaantumista ***	40 %	27 %	24 %	19 %	34 %
4. Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa***	32 %	22 %	21 %	19 %	28 %
5. Myynti- ja jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi ***	28 %	20 %	21 %	8 %	24 %
6. Tuotteet/palvelut kaipaavat merkittäviä uudistuksia	14 %	11 %	10 %	8 %	13 %
7. Osaavan työvoiman heikko saatavuus	42 %	34 %	30 %	30 %	38 %
8. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso	36 %	38 %	**50 %**	**50 %**	38 %
9. Rakennus- ja muiden viranomaislupien saanti	20 %	18 %	21 %	20 %	20 %

Huom. Vastausvaihtoehdot kyselyssä, väite rajoittaa yrityksesi kasvua: ei lainkaan, vähän, melko paljon, hyvin paljon. Analyysissa luokiteltu: ei lainkaan & vähän = 0 (ei rajoita kasvua) ja melko paljon & hyvin paljon = 1 (rajoittaa kasvua). N = 741.

Tilastollisesti merkitseviä eroja kullekin kasvun esteelle tutkittiin Pearsonin Chi-square testin avulla. Tilastollisesti merkitsevät erot raportoitu taulukkoon: * $p < 0{,}10$, ** $p < 0{,}05$, *** $p < 0{,}01$.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Pienillä yrityksillä suurimmat haasteet rahoituksen saatavuudessa

Yrityksiltä kysyttiin viimeisen 12 kuukauden aikana toteuttamatta jääneistä merkittävistä investointihankkeista. Vastaukset heijastavat siis yritysten kokemia rajoitteita rahoituksessa. Tulokset on koottu taulukkoon 5. Tuloksista nähdään, että pienillä yrityksillä on suurimmat haasteet rahoituksen saatavuudessa, erityisesti julkisen rahoituksen saamisessa. Suurilla yrityksillä rahoitusongelmat eivät taas ole merkittävä investointien este. Julkisen rahoituksen saatavuusongelmat vaikuttavat 11 prosenttiin suurista yrityksistä, mikä on vähemmän kuin pienissä yrityksissä. Kuitenkin ainoastaan velkarahoituksen saatavuudessa on tilastollisesti merkitseviä eroja yrityskokoluokkien välillä.

Tulokset ovat samansuuntaisia, kun yrityksen kokoa mitataan liikevaihdolla (liitetaulukko 5). Pienemmän liikevaihdon yrityksissä raportoidaan enemmän rahoituksen takia tekemättä jääneitä merkittäviä investointeja. Toki toisaalta, myös 10 prosenttia yli 150 miljoonan euron liikevaihdon yrityksistä kertoi investointihankkeen jääneen toteuttamatta julkisen rahoituksen saatavuusvaikeuksien vuoksi.

Viidesosassa yrityksistä koetaan työvoimapulaa

Työvoimapulaa on koettu 23 prosentissa yrityksistä (taulukko 6). Eri kokoluokkien välillä on tilastollisesti merkitseviä eroja työvoimapulan yleisyydessä. Yleisintä työvoimapula on Mittelstand-kokoluokassa, jossa 39 prosenttia raportoi työvoimapulaa, ja harvinaista keskisuurissa yrityksissä, joista 16 prosenttia raportoi työvoimapulaa. Yleisemmin työvoimapulaa koettiin nimenomaan suorittavissa tehtävissä. Viidesosa Mittelstand-yrityksistä ilmoitti työvoimapulaa myös asiantuntijatehtävissä tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Johtotehtävissä työvoimapula on harvinaista. Liikevaihdolla mitattuna työvoimapula on yleisintä 5–10 miljoonan euron yrityksissä, ja vähiten sitä koetaan 50–150 miljoonan euron yrityksissä. Erot kokoluokkien välillä eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä (ks. liitetaulukko 6).

Yllä esitetyt taulukot antavat mielenkiintoisen ensikatsauksen kasvuun liittyviin haasteisiin eri yrityskokoluokissa. Raskas sääntely on haaste kaikille. Pienemmässä yrityksessä korostuvat rahoitusrajoitteet, velkaantumisen välttely ja osaavan työvoiman löytyminen. Isommissa yrityksissä rahoituksen löytyminen ei ole este investoinneille, mutta kasvua tuntuu estävän kilpailijoita korkeampi kustannustaso.

Taulukko 5 Rahoitusrajoitteet kokoluokittain vuonna 2024

%-osuus yrityksistä, joilla on jäänyt investointihanke toteuttamatta viimeisen 12 kk aikana	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.	Kaikki kokoluokat
Velkarahoituksen heikon saatavuuden vuoksi**	18 %	14 %	14 %	3 %	16 %
Oman pääoman ehtoisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi	15 %	14 %	10 %	5 %	14 %
Julkisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi*	**20 %**	13 %	7 %	11 %	16 %

Taulukko 6 Työvoimapula kokoluokittain vuonna 2024

	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.	Kaikki kokoluokat
Yrityksessä koettu työvoimapulaa***	26 %	16 %	**39 %**	24 %	23 %
Koettu työvoimapulaa suorittavissa tehtävissä**	20 %	12 %	29 %	15 %	**18 %**
Koettu työvoimapulaa asiantuntijatehtävissä tutkimus- ja kehitystoiminnassa***	4 %	3 %	21 %	5 %	5 %
Koettu työvoimapulaa muissa asiantuntijatehtävissä**	7 %	3 %	9 %	13 %	6 %

Huom. Taulukot 5 ja 6: Vastausvaihtoehdot kyselyssä: Kyllä / Ei / En osaa sanoa. Yllä oleviin taulukoihin raportoitu, jos vastattu kyllä. N = 741.

Tilastollisesti merkitseviä eroja kullekin kasvun esteelle tutkittiin Pearsonin Chi-square testin avulla. Tilastollisesti merkitsevät erot raportoitu taulukkoon: * $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

On kuitenkin erittäin todennäköistä, että kasvun esteiden kohtaamiseen vaikuttavat muutkin yrityksen ominaisuuksiin tai toimintaympäristöön liittyvät tekijät kuin vain yrityksen koko. Pelkkä ristiintaulukointi tai yksinkertainen chi²-testi antavat yleensä vain alustavan kuvan siitä, miten kokoluokat saattavat erota toisistaan, mutta ne eivät huomioi mahdollisia sekoittavia tekijöitä. Jos esimerkiksi omistajuus tai toimiala on jakautunut epätasaisesti erikokoisissa yrityksissä, yksinkertainen frekvenssijakauma voi vääristää havaittua yhteyttä. Toisin sanoen, pieni tai suuri henkilöstömäärä ei välttämättä olekaan se varsinainen tekijä, joka selittää koettuja kasvun esteitä. Sen sijaan niiden taustalla saattaa olla jokin muu ominaisuus, joka on yhteydessä sekä yrityksen kokoon että ongelmien todennäköisyyteen.

Probit[5]-regressiossa tämä ongelma vähenee, koska voidaan samanaikaisesti mallintaa binäärinen riippuvuusmuuttuja (tässä tapauksessa koettu kasvun este) ja ottaa huomioon hallitsevat tekijät, kuten omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala sekä liikevaihto. Tällainen lähestymistapa auttaa erottamaan nimenomaisesti yrityksen kokoluokan vaikutus muista taustatekijöistä ja antaa siten tarkemman kuvan siitä, missä määrin – jos lainkaan – yrityksen koko on keskeinen selittäjä kokemusperäisille kasvun esteille. Näin voimme luotettavammin arvioida politiikkatoimien tai organisaatiokohtaisten strategioiden kohdentamisen tarvetta eri kokoisille yrityksille.

3.2 Onko kasvun esteissä eroja eri kokoluokkien välillä?

Analyysissa on keskeistä se, koetaanko eri kokoisissa yrityksissä erilaisia kasvun esteitä silloinkin, kun yrityksen muita mahdollisesti kasvun esteiden kohtaamisen todennäköisyyteen vaikuttavia taustaominaisuuksia kontrolloidaan. Kontrolleina käytetään yrityksen omistussuhdetta, kasvuhakuisuutta, kotialuetta, ikää, toimialaa ja liikevaihtoa/henkilöstömäärää.

Päätulokset on koottu liitetaulukkoon 7 sekä liikevaihdon osalta taulukkoon 7. Kokonaiset regressiotulosteet,

mistä kontrollien yhteyttä selittäviin muuttujiin tulkitaan, ovat liitteissä regressiotuloste 1 ja 2.

Analyysi henkilöstömäärällä mitattuna - kokoluokkien väleillä vain vähän eroja

Kasvun esteiden Probit-estimointien tulokset on koottu liitetaulukkoon 7. Henkilöstömäärältään eri kokoisilla yrityksillä näyttää olevan vain kahden kasvun esteen välillä (vähintään 5 prosentin riskitasolla) eroja siinä, kuinka todennäköisesti ne kokevat erilaisia kasvun esteitä. Liitetaulukon 7 mukaan keskisuuret yritykset ilmoittavat pieniä yrityksiä harvemmin kasvun estyvän kapasiteettiongelmien tai velkaantumisen välttelyn takia. Sen sijaan kaikkein suurimpien, yli 500 hengen yritysten, ja 10–49 hengen yritysten väliltä ei löydy tilastollisesti erityisen merkittäviä eroja.

Yrityksen kokoluokan lisäksi omistajuus, kasvuhakuisuus, toimiala ja alue näyttävät vaikuttavan siihen, mitkä kasvun esteet nousevat pintaan. Esimerkiksi ulkomaisen yrityksen tytäryritykset eivät keskimäärin koe raskasta sääntelyä, velkaantumista tai osaavan työvoiman löytymistä yhtä rajoittavaksi kuin perhe- ja yrittäjävetoisissa kotimaisissa yrityksissä koetaan. Kasvuhakuisuus on mielenkiintoinen kontrolli: se on yhteydessä positiivisesti kapasiteetin täyskäyttöön, eli kasvuhakuiset yritykset raportoivat tämän esteen todennäköisemmin. Samalla ne kuitenkin kokevat harvemmin velkaantumisen välttämisen ongelmaksi ja pitävät rakennus- tai viranomaislupien saantia vähemmän merkittävänä esteenä. Alueelliset ja toimialan erot eivät vaikuta systemaattisesti todennäköisyyteen kokea kasvun esteitä, mutta esimerkiksi Etelä- ja Länsi-Suomen yritykset raportoivat hieman pk-seutua yleisemmin kasvun esteitä kapasiteetin täyskäytön takia, kun taas palvelualojen yritykset ovat keskimäärin harvemmin kohdanneet markkinoinnin tai jakelukanavien puutteita ongelmana.

Yhteenvetona näyttää siltä, että kun kaikki yrityksen muut ominaisuudet otetaan laajemmin huomioon, keskisuurilla yrityksillä ja Mittelstand-yrityksillä on joitakin kasvun esteitä vähemmän kuin pienemmillä yrityksillä. Suurissa, yli 500 hengen yrityksissä kokoluokan merkitys on taas vähäisempi. Nämä havainnot korostavat sitä, ettei yrityskoko yksin selitä kasvun esteiden kokemista, vaan omistusrakenne, strategiset valinnat (kuten kasvuhakuisuus) ja toimialan tai alueen erityispiirteet voivat olla ratkaisevassa roolissa.

Analyysi liikevaihdolla mitattuna – yrityskoon kasvaessa kasvun esteitä kohdataan vähemmän

Kun yrityksen kokoluokka määritetään liikevaihdon mukaan, on kokoluokkien välillä enemmän eroja eri kasvun esteiden välillä kuin henkilöstömäärällä mitattuna. Kun yrityskoko määriteltiin henkilöstön perusteella, havaittiin selvä ero lähinnä muutaman esteen suhteen (liitetaulukko 7), mutta kuten taulukosta 7 on havaittavissa, liikevaihtopohjaisessa jaottelussa erot nousevat esiin useammassa kohdassa, kuten osaavan työvoiman puutteissa ja myynti- ja markkinointihaasteissa. Tämä saattaa viitata siihen, että liikevaihto heijastaa yrityksen resursseja ja investointikykyä tarkemmin kuin pelkkä henkilöstön määrä. Vaikka molemmissa tarkasteluissa keskikokoiset yritykset näyttävät hyötyvän siitä, etteivät ne kohtaa yhtä monia esteitä kuin kaikkein pienimmät, liikevaihdolla mitattuna on selkeämpää, että tiettyjä rajoitteita kohdataan vähemmän yrityskoon kasvaessa.

Taulukon 7 tuloksista huomataan, että pienillä yrityksillä on eniten velkaantumisesteitä ja ne vähenevät yrityskoon kasvaessa. Liikevaihdon kasvaessa yrityksen kasvu estyy myös entistä harvemmin myynnin ja markkinoinnin- sekä osaavan työvoiman löytämishaasteiden takia. Raskaan sääntelyn ja kilpailijoita korkeamman kustannustason koetaan edelleen kaikissa kokoluokissa estävän kasvua yhtä tasaisesti. Toisin kuin muiden kasvun esteiden kohdalla suurimmissa yli 150 miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä koetaan pienemmän liikevaihdon yrityksiä useammin kasvun esteitä rakennus- ja muiden viranomaislupien saannissa.

Kokonaisuutena ero henkilöstömäärään perustuvaan jaotteluun ei ole suuri lopputuleman kannalta, mutta liikevaihtoon perustuvassa luokittelussa näkyy systemaattisempi siirtymä pois tietyistä kasvua rajoittavista tekijöistä yrityksen kasvaessa. Tämä havainto vahvistaa käsitystä siitä, että mitä suurempi on yrityksen taloudellinen kapasiteetti, sitä kevyemmiltä esimerkiksi rahoituksen ja kapasiteetin rajoitteet tuntuvat, vaikka muilla osa-alueilla (kuten omistajuudella, kasvuhakuisuudella ja toimialalla) on myös oma merkittävä roolinsa. Näin ollen henkilöstömäärällä ja liikevaihdolla mitatut kokoluokat kertovat molemmat samaa tarinaa keskisuurten ja suurten yritysten paremmista edellytyksistä ratkaista tiettyjä kasvun esteitä, mutta liikevaihto voi valottaa tarkemmin resurssien todellista laajuutta.

Taulukko 7 Kasvun esteiden Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet, kokoluokkana liikevaihto

	(1) Kapasiteetti Kerroin/S.E.	(2) Raskas säätely Kerroin/S.E.	(3) Velkaantuminen Kerroin/S.E.	(4) Myynti & Markkinointi Kerroin/S.E.	(5) Jakelukanavat Kerroin/S.E.	(6) Tuotteet ja palvelut Kerroin/S.E.	(7) Työvoima Kerroin/S.E.	(8) Kustannustaso Kerroin/S.E.	(9) Viranomaisluvat Kerroin/S.E.
Yrityskoko									
Ref. Alle 5 milj.									
5-10 milj.	-0.014	-0.002	-0.113**	-0.080	-0.050	-0.039	-0.03	-0.004	0.063
	(0.056)	(0.058)	(0.054)	(0.055)	(0.052)	(0.043)	(0.059)	(0.056)	(0.044)
10-50 milj.	-0.162***	-0.033	-0.102*	-0.148***	-0.041	-0.054	-0.168***	-0.080	0.026
	(0.050)	(0.056)	(0.054)	(0.052)	(0.051)	(0.041)	(0.056)	(0.054)	(0.040)
50-150 milj.	-0.162**	0.031	-0.162**	-0.209***	-0.079	-0.036	-0.271***	-0.061	0.045
	(0.067)	(0.081)	(0.071)	(0.066)	(0.070)	(0.058)	(0.073)	(0.074)	(0.063)
yli 150 milj.	-0.110	0.087	-0.073	-0.237***	-0.170*	-0.090	-0.220**	-0.066	0.164**
	(0.089)	(0.107)	(0.108)	(0.072)	(0.074)	(0.062)	(0.092)	(0.095)	(0.091)
Yrityksen kasvuhakuisuus									
On kasvuhakuinen	0.045	-0.067	-0.155***	0.083*	0.041	-0.066*	0.026	0.032	-0.005
	(0.044)	(0.052)	(0.052)	(0.043)	(0.043)	(0.040)	(0.049)	(0.051)	(0.042)
Yrityksen omistajuus									
Ref. Perhe- tai yrittäjävetoinen									
Ulkom. yrityksen tytäryritys	-0.007	-0.153**	-0.236***	-0.039	-0.086*	0.050	-0.152***	-0.002	-0.091**
	(0.053)	(0.056)	(0.047)	(0.052)	(0.047)	(0.044)	(0.055)	(0.055)	(0.040)
Pääomasij. omistama yritys	0.105	-0.152	-0.164*	0.079	0.003	-0.025	0.095	-0.011	0.057
	(0.085)	(0.087)	(0.076)	(0.085)	(0.078)	(0.052)	(0.090)	(0.083)	(0.080)
Muu omistusmuoto	-0.029	0.035	-0.058	-0.147***	-0.094*	-0.025	-0.141***	0.026	-0.010
	(0.055)	(0.066)	(0.062)	(0.046)	(0.051)	(0.040)	(0.061)	(0.060)	(0.049)
Yritysten lkm	581	581	581	581	581	565	581	581	581

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. Kontrollit: Omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala, henkilöstömäärä. Ks. liitteiden regressiotuloste 2. Kontrollien mahdollinen multikollineaarisuus testattu.

Selitettävät muuttujat ovat:

(1) = Kapasiteetti täyskäytössä, (2) = Raskas sääntely, (3) = Halu välttää velkaantumista, (4) = Puutteet myynnissä/markkinoinnissa, (5) = Myynti-/jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi, (6) = Tuotteet kaipaavat merkittävää uudistamista, (7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus, (8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso, (9) = Rakennus-/viranomaislupien saanti.

Y = 1 väittämän koetaan rajoittavan kasvua, Y = 0 väittämän ei koeta rajoittavan kasvua.

Merkitsevyystasot: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

3.3 Onko rahoitusrajoitteissa eroja eri kokoluokkien välillä?

Probit-estimointi toteutettiin myös rahoitusrajoitteiden ja työvoimapulan kohtaamiseen sekä henkilöstömäärällä että liikevaihdolla mitattuna, ja kuten aiemmassa analyysissa ottaen huomioon yrityksen omisteisuuden, kasvuhakuisuuden, kotialueen, iän, toimialan ja henkilöstömäärän/liikevaihdon. Päätulokset on koottu liitetaulukkoon 8 ja taulukkoon 8. Kokonaiset regressiotulosteet, mistä kontrollien yhteyttä selittäviin muuttujiin tulkitaan, löytyvät liitteissä regressiotuloste 3 ja 4.

Investoinnit jäävät toteuttamatta rahoitusrajoitteen takia keskimäärin yhtä usein eri kokoluokissa

Liitetaulukkoon 8 koottujen estimointitulosten perusteella eri henkilöstömäärän yrityksissä ei havaita merkittäviä tai johdonmukaisia eroja rahoitusrajoitteiden (velka-, pääoma- ja julkisen rahoituksen saatavuus) kokemisessa, vaan eri kokoluokat näyttävät jättävän toteuttamatta investointejaan keskimäärin yhtä usein näistä syistä. Tilastollisesti merkitseviä eroja nähdään ainoastaan työvoimapulan kohdalla. Keskisuuret yritykset kohtaavat pieniä yrityksiä harvemmin työvoimapu-

laa, mutta yrityskoon kasvaessa erot työvoimapulassa tasaantuvat.

Kun henkilöstömäärää käytetään kokoluokan mittarina, 50–249 hengen yritykset erottuvat erityisesti työvoimapulan kohdalla: niiden todennäköisyys ilmoittaa merkittävästä työvoimapulasta on huomattavasti pienempi kuin vertailuryhmällä (10–49 hengen yritykset). Sen sijaan 250–499 ja 500+ hengen organisaatioiden välillä ei näy tilastollisesti yhtä selviä vaikutuksia. Julkisen rahoi-

Taulukko 8 Rahoitusrajoitteiden Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet, kokoluokkana liikevaihto

	(1) Velkarahoitus Kerroin/S.E.	(2) Oma pääoma Kerroin/S.E.	(3) Julkinen rahoitus Kerroin/S.E.	(4) Työvoimapulaa Kerroin/S.E.
Yrityskoko				
Ref. Alle 5 milj.				
5-10 milj.	-0.056 (0.039)	-0.007 (0.040)	-0.101** (0.042)	0.038 (0.050)
10-50 milj.	-0.034 (0.039)	-0.051 (0.035)	-0.082* (0.043)	-0.043 (0.046)
50-150 milj	-0.064 (0.054)	-0.036 (0.051)	-0.094 (0.057)	-0.093 (0.060)
yli 150 milj.	-0.153* (0.051)	-0.145** (0.033)	-0.111 (0.075)	-0.007 (0.086)
Yrityksen kasvuhakuisuus				
On kasvuhakuinen	0.008 (0.035)	-0.005 (0.034)	0.032 (0.034)	0.076 (0.041)
Yrityksen omistajuus				
Ref. Perhe- tai yrittäjävetoinen				
Ulkom. yrityksen tytäryritys	-0.147*** (0.025)	-0.107*** (0.025)	-0.099** (0.035)	-0.123** (0.045)
Pääomasij. omistama yritys	0.035 (0.068)	0.019 (0.060)	-0.063 (0.055)	0.005 (0.078)
Muu omistusmuoto	-0.101** (0.034)	-0.046 (0.037)	-0.046 (0.043)	-0.076 (0.050)
Yrityten lkm	613	613	613	613

Huom! Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet.

Kontrollit: Omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala, liikevaihto. Ks. liitteistä regressiotuloste 4.

Selitettävät muuttujat ovat: Investointihanke jäänyt toteuttamatta viimeisen 12 kk aikana:

(1) = Velkarahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (2) = Oman pääoman ehtoisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (3) = Julkisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi. Y = 1 investointihanke jäänyt toteuttamatta, Y = 0 investointihanke ei ole jäänyt toteuttamatta.

Ja näiden lisäksi: (4) = Yrityksessä koettu merkittävää työvoimapulaa viimeisen 12 kk aikana. Y = 1 Kyllä, Y = 0 Ei.

Merkitsevyystasot: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

tuksen saatavuus nousee esiin 250–499 hengen yrityksissä, jotka ovat hieman harvemmin jättäneet investointeja toteuttamatta puutteellisen julkisen rahoituksen takia. Kaikkiaan kokoluokan yhteydet rahoituksen saatavuuden ongelmiin (sekä velka- että oman pääomanehtoinen) eivät ole erityisen vahvoja, paitsi että juuri osalla keskikokoisista yrityksistä julkinen rahoitus näyttäisi muodostavan pienemmän kynnyksen.

Yrityksen omisteisuus on taas vahvasti yhteydessä rahoitusrajoitteiden kohtaamisen todennäköisyyteen. Ulkomaalaisten yritysten tytäryrityksillä on merkittävästi vähemmän rahoitusrajoitteita kuin perhe- ja yrittäjävetoisilla yrityksillä, ja ne kokevat myös vähemmän työvoimapulaa. Kasvuhakuisuudella, yrityksen kotialueella ja yrityksen iällä ei ole yhteyttä rahoitusrajoitteisiin eikä työvoimapulan kokemiseen. Suurempi liikevaihto taas vähentää velkarahoituksen saatavuusongelmia mutta on yhteydessä hieman suurempaan työvoimapulaan. Metalli- ja elektroniikkateollisuuteen verrattuna muuksi teollisuudeksi luokitellut toimialat saavat helpommin julkista rahoitusta mutta kohtaavat palvelualojen kanssa enemmän työvoimapulaa kuin metalli- ja elektroniikkateollisuus.

Tulosten perusteella henkilöstömäärältään keskisuurilla toimijoilla on siis lieviä etuja muun muassa työvoiman saatavuuden suhteen, kun taas kaikkein suurimmat yritykset eivät juuri poikkea pienemmistä; omistajuus ja liikevaihto puolestaan selittävät monesti enemmän rahoituksen saatavuuteen liittyviä ongelmia kuin pelkkä henkilöstömäärän kasvu.

Tilastollisesti merkitsevien tulosten puute suurissa kokoluokissa voi myös johtua siitä, että yritysten määrä on suurissa kokoluokissa melko pieni. Siksi analyysit rahoitusrajoitteista tehtiin myös yhdistämällä kaksi suurinta kokoluokkaa. Tällöin erottui mielenkiintoinen havainto: suurissa yli 250 henkilön yrityksissä koettiin useammin rajoitteita velkarahoituksen saatavuudessa pieniin yrityksiin verrattuna. Muita eroja kokoluokan yhdistämisellä ei syntynyt.

Työvoimapula ei riipu yrityksen taloudellisesta koosta

Liikevaihdon perusteella määritellyissä kokoluokissa näyttää myös siltä siltä, ettei velkarahoituksen saatavuus erota ryhmiä kovinkaan systemaattisesti (taulukko 8). Pienissä, alle 5 miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä investointeja on jäänyt toteuttamatta oman pääoman rahoituksen puutteen vuoksi, mutta useammin ainoastaan verrattuna suurimpiin 150 miljoonan euron liikevaihdon yrityksiin. Myös julkisen rahoituksen saatavuuden puutteesta kärsivät eniten kaikkein pienimmät yritykset, sillä jo 5–10 miljoonan euron liikevaihtoluokassa julkisen rahoituksen rajoitteita kohdataan vähemmän. Eroja ei kuitenkaan ole enää isompiin kokoluokkiin verrattuna, eli niissä investointeja on jäänyt toteuttamatta julkisen rahoituksen rajoitteen takia keskimäärin yhtä usein kuin alle 5 miljoonan euron liikevaihdon yrityksissä.

Työvoimapulan kokemisessa ei sen sijaan ole merkitseviä eroja eri liikevaihtotasoilla, mikä eroaa hieman henkilöstömäärään perustuvasta vertailusta, jossa erityisesti keskisuuret yritykset raportoivat harvemmin työvoimapulaa.

Kontrollimuuttujien tarkastelu edelleen vahvistaa aiemmin todettua tulosta yrityksen omistuksen merkityksestä: perhe- ja yrittäjävetoiset yritykset kohtaavat edelleen useammin rahoitusrajoitteita ja työvoimapulaa ulkomaisten yritysten tytäryrityksiin verrattuna. Muissa omistuksissa olevat yritykset (sis. mm. osakeyhtiöt) myös kokevan velkarahoituksen puutetta hieman keskimääräistä harvemmin. Yrityksen ikä, alue tai kasvuhakuisuus eivät edelleenkään näytä olevan eritysesti yhteydessä rahoitusesteiden kokemiseen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että liikevaihdon mukaan erot rahoituskynnyksissä nousevat esiin osin selvemmin kuin henkilöstömäärän perusteella, sillä suurimmat yritykset näyttävät selättävän etenkin oman pääoman rahoituksen ongelmat useammin, kun taas aivan pienimmät yritykset kantavat selvästi suuremman riskin jäädä ilman riittävää julkista rahoitusta. Työvoimapulan suhteen kokoluokalla ei kuitenkaan ole yhtä yksiselitteistä merkitystä kuin henkilöstömäärään nojautuvassa tarkastelussa.

4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksessa tarkastellaan vuoden 2024 lopulla kerätyllä aineistolla kasvun esteitä eri yrityskokoluokissa sekä Suomen yrityskokodynamiikkaa ja sen kehitystä. Raportissa sovelletut analyysit pohjautuvat Etlan vuoden 2023

raporttiin samasta aiheesta, mikä takaa vertailukelpoisuuden ja antaa edellytykset kehityssuuntien arviointiin.

4.1 Yhteenveto tuloksista

Keskisuurten yritysten merkitys kasvaa, mutta kokoluokkasiirtymät ovat yhä maltillisia

Yrityskokodynamiikassa ei ole tapahtunut erityistä kehitystä vuosien 2021–2022 aikana verrattuna dynamiikkaan vuosina 2008–2020. Viime vuosien talousmuutokset (kuten koronaepidemian jälkeinen noususuhdanne) eivät ole olennaisesti kiihdyttäneet yritysten siirtymiä isompiin kokoluokkiin, eikä kokoluokkien rajojen lievä muuttaminenkaan[6] vaikuttanut tuloksiin. Useimmiten yritykset pysyvät samassa kokoluokassa seitsemän vuoden ajanjaksolla. Etenkin pienyritykset joko säilyttävät kokonsa tai pikemminkin kutistuvat kuin kasvavat suurempaan ryhmään.

Keskisuurilla yrityksillä on ollut mahdollisuus kehittyä niin sanotuiksi Mittelstand-yrityksiksi ja edelleen suuryrityksiksi. Tämä osaltaan tukee ja taustoittaa hallitusohjelman tavoitetta tuplata kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrä vuoteen 2030 mennessä. Keskisuurten yritysten työllistävyys näyttää myös hieman kasvaneen viime vuosikymmenenä.

Liikevaihtoa tarkasteltaessa siirtymät suurempaan kokoluokkaan ovat hieman yleisempiä kuin henkilöstömäärää katsottaessa, koska yritykset voivat kasvattaa liikevaihtoaan ilman vastaavaa henkilöstön lisäämistä.

Pienissä yrityksissä haasteita kapasiteetin ja velkaantumisen kanssa

Analyysin perusteella yrityksen koko vaikuttaa kasvun esteiden kohtaamiseen, mutta sen merkitys ei ole yksiselitteinen. Henkilöstömäärään ja liikevaihtoon perustuvat tarkastelut paljastavat erilaisia dynamiikkoja, mutta niiden lopputulemat ovat samansuuntaisia: pienet yritykset kohtaavat keskisuuria ja suuria yrityksiä enemmän tiettyjä kasvun esteitä. Tulos korostuu etenkin liikevaihdolla mitattaessa.

Molemmilla kokoluokkamittareilla etenkin kapasiteettiongelmat ja velkaantumisen välttely ovat vastaajien mielestä syitä siihen, miksi pienten yritysten kasvu estyy. Liikevaihdoltaan pienissä yrityksissä koetaan myös keskisuuriin ja suuriin yrityksiin verrattuna haasteita myynnissä ja markkinoinnissa. Poikkeuksen muodostavat haasteet rakennus- ja viranomaislupien saatavuuksiin liittyen, joita kohdataan enemmän suurimman liikevaihtoluokan yrityksissä.

Kokoluokalla vain rajallinen yhteys kasvun esteisiin ja rahoitusrajoitteisiin

Raskaaksi koettu sääntely ja hallinnolliset velvoitteet ovat yksi yleisimmin koetuista kasvun esteistä kaikenkokoisille yrityksille. Vastaavasti, vaikka suuremmat kokoluokat raportoivat useammin haasteista kustannuskilpailukykyyn liittyen, niin tosiasiassa näitä haasteita ei määritä itsessään yrityksen koko. Erot tulevat muista yritysten taustaominaisuuksista, kuten tässä tapauksessa toimialasta. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso näyttää haastavan kasvua erityisesti metalli- ja elektroniikkateollisuuden (TOL 23–30) toimialalla.

Rahoitusrajoitteiden osalta kokoluokkien välillä ei ole merkittäviä eroja, ja investoinnit jäävät toteuttamatta rahoituksen puutteen vuoksi keskimäärin yhtä usein kaikenkokoisissa yrityksissä. Liikevaihdolla mitattuna pienimmillä yrityksillä näyttää olevan enemmän haasteita julkisen rahoituksen saamisessa. Isoilla yli 150 miljoonan euron liikevaihdon yrityksillä on puolestaan helpompaa saada oman pääoman ehtoista rahoitusta.

Kun kokoluokka mitataan henkilöstömäärällä, keskisuuret yritykset kokevat työvoimapulaa harvemmin kuin pienemmät, mutta erot tasaantuvat yrityskoon kasvaessa. Liikevaihdon perusteella työvoimapula ei ole yhteydessä yrityksen kokoon tilastollisesti merkitsevällä tavalla.

Yrityksen omistajuus, kasvuhakuisuus ja toimiala merkittäviä selittäjiä

Analyysi kokonaisuudessaan osoittaa, että pelkkä yrityksen koko ei yksin selitä kasvun esteiden eikä rahoitusrajoitteiden kokemista. Etenkin yrityksen omistajuus, kasvuhakuisuus ja toimiala vaikuttavat merkittävästi. Perhe- tai yrittäjävetoisissa yrityksissä taas koetaan useammin kasvun esteitä raskaan sääntelyn, velkaantumisen pelon ja osaavan työvoiman löytymisen kanssa. Niissä koetaan myös useammin rahoitusrajoitteita ja työvoimapulaa.

Kasvuhakuisissa yrityksissä on useammin haasteita kapasiteetin täyskäytön kanssa, mutta kasvuhakuisuus myös

vähentää velkaantumiseen ja viranomaislupiin liittyviä esteitä. Toimialan vaikutus näkyy erityisesti kasvun esteissä mutta myös rahoitusrajoitteissa, jossa julkisen rahoituksen saatavuus on estänyt investointeja muilla teollisuuden aloilla (TOL10–22, 31–33).

Kasvuhakuisten perhe- ja yrittäjävetoisten yritysten erityispiirteet

TEM:n valmisteleman kasvuyrittäjyyden ohjelman keskeisenä tavoitteena oli tarkastella erityisesti kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten ominaisuuksia. Tämän analyysin perusteella kasvuhakuiset perheyritykset näyttävät kohtaavan osittain samoja esteitä kuin muut keskisuuret ja suuret yritykset, mutta niiden kasvua rajoittavat erityisesti halu välttää velkaantumista ja sääntelyyn liittyvät haasteet. Niiden vahvuutena on se, että ne eivät koe myynti- ja markkinointihaasteita yhtä voimakkaasti kuin pienemmät perheyritykset, ja ne kohtaavat työvoimapulaa suunnilleen samalla tasolla muiden samankokoisten yritysten kanssa. Toisin kuin esimerkiksi pääomasijoitteiset yritykset perheyritykset eivät hyödynnä kasvussaan yhtä joustavasti ulkopuolista pääomaa, mikä voi hidastaa niiden skaalautumista.

Tämä viittaa siihen, että kasvuhakuisia perheyrityksiä voisi tukea erityisesti keventämällä sääntelytaakkaa sekä tarjoamalla joustavampia ja kannustavampia rahoitusratkaisuja, jotka sopivat yrittäjävetoisten yritysten pitkän aikavälin strategioihin.

4.2 Johtopäätöksiä ja politiikkatoimia

Suorat ja epäsuorat kasvun esteet – miten niihin voidaan vaikuttaa?

Kasvun esteet voidaan jakaa suoriin ja epäsuoriin esteisiin. Suorat esteet, kuten rahoituksen saatavuus, sääntelyn monimutkaisuus ja markkinoille pääsyn haasteet, voidaan kohdata politiikkatoimilla, jotka tähtäävät niiden lieventämiseen. Esimerkiksi sääntelyn sujuvoittaminen ja hallinnollisten velvoitteiden keventäminen voisivat auttaa monen kokoisia yrityksiä. Epäsuorat esteet, kuten työmarkkinoiden rakenteelliset haasteet tai kilpailun esteet, vaativat pidemmän aikavälin politiikkatoimia, joiden vaikutukset näkyvät hitaammin.

Analyysin perusteella sääntelyn keventäminen on ainoa toimenpide, joka saattaisi tuoda hyötyjä kaikille yrityksille kokoluokasta riippumatta. Sen sijaan muut kasvun esteet – kuten työvoiman saatavuus tai rahoituksen saatavuus – koetaan yrityksissä eri tavoin.

Onko universaaleja ratkaisuja?

Analyysin tulosten perusteella voidaan tunnistaa, miten tietyt kasvun esteisiin suunnatut politiikkatoimet vastaavat eri kokoisten yritysten raportoimiin haasteisiin:

- Pienille yrityksille (erityisesti alle 5 milj. € liikevaihto) rahoituksen saatavuuden helpottaminen ja liiketoiminnan kehittämiseen liittyvät tukitoimet vastaavat ilmoitettuihin haasteisiin. Näissä yrityksissä myös myynti- ja markkinointihaasteet korostuvat, joten pelkästään sääntelyn keventäminen ei ole vastaus kaikkeen.

- Keskisuurille yrityksille tärkeämpiä toimenpiteitä voisivat olla rahoituksen joustavuuden parantaminen ja sääntelyn keventäminen. Tähän ryhmään kuuluu monia yrityksiä, joilla on vahva kasvupotentiaali ja jotka ovat voimakkaasti kasvuhakuisia, mutta kasvu ei aina realisoidu.

- Suurille yrityksille kasvun esteet liittyvät useammin rakennus- ja viranomaislupien saantiin sekä kustannuskilpailukykyyn, mikä viittaa siihen, että politiikkatoimet tulisi kohdentaa kilpailuolosuhteiden ja luvitusprosessien kehittämiseen.

Kaikkia kasvun esteitä ei tule purkaa – yritysten eriytyminen on osa talouden luonnollista dynamiikkaa

On huomionarvoista muistaa, että politiikkatoimilla ei voida vaikuttaa kaikkeen. Näistä esimerkkinä erityisesti yrityksen sisäiset ongelmat ja kasvun esteet, kuten yllä mainitut pienten yritysten myynti- ja markkinointihaasteet.

Lisäksi on korostettava, että kaikkien kasvun esteiden poistaminen ei ole tarkoituksenmukaista eikä edes taloudellisesti järkevää. Esimerkiksi rahoituksen saatavuusongelmat voivat toimia markkinamekanismina, joka ohjaa pääomaa parhaiden kasvunäkymien yrityksille. Rahoituksen ja yritystukien laaja jakaminen voi johtaa tehottomien yritysten tukemiseen ja resurssien väärään allokaatioon. Hyvin toimivassa rahoitusjärjestelmässä kaikki eivät siis saa rahoitusta.

Samalla sääntelyllä on oma roolinsa markkinoiden ohjaamisessa. Vaikka raskas sääntely on yleisesti koettu este, on huomattava, että sen tarkoitus on myös turvata kilpailua, ympäristöä ja työntekijöitä. Sääntelyn vähentäminen voi tietyissä tapauksissa lisätä kasvumahdollisuuksia, mutta sen heikentäminen liian laajasti voi johtaa muihin ongelmiin, kuten markkinahäiriöihin tai yritystoiminnan epävakauteen. Esimerkiksi ympäristöön liittyvä sääntely on keskeistä, sillä sen avulla pyritään suojelemaan ekosysteemejä, vähentämään saastumista ja varmistamaan luonnonvarojen kestävä käyttö.

Tarkempien politiikkatoimien linjaus vaatii lisätutkimusta

Analyysi osoittaa, että kasvun esteiden kokemisessa on eroja erilaisissa yrityksissä. Analyysin tulosten mukaan sääntelyn keventäminen ja hallinnollisen taakan keventäminen ovat lähes ainoita toimenpiteitä, jotka saattaisivat tuoda hyötyjä kaikenkokoisille yrityksille. Muiden toimenpiteiden, kuten rahoituksen saatavuuden helpottaminen tai työvoiman liikkuvuuden parantaminen, vaikutukset näkyvät mahdollisesti eri lailla erikokoisissa yrityksissä.

Vaikka tutkimuksen tulokset osoittavat, että kasvun esteiden ja rahoitusrajoitteiden esiintyminen vaihtelee yrityksen ominaisuuksien mukaan, tämä ei tarkoita, että talouspolitiikassa tulisi kohdentaa tukitoimet vain tiettyihin aloihin tai yrityksiin. Raportin analyysit tarjoavat ainoastaan kuvailevan katsauksen siitä, millaisia kasvun esteitä erityyppisissä yrityksissä koetaan. Tulosten perusteella ei voida tarkemmin määrittää tärkeimpiä politiikkatoimia. Tämä vaatii laajamittaisempaa analyysia. Luonnollisesti myös se, millainen vaikutus kasvun esteiden purkamisella olisi näissä yrityksissä, jää tulevien tutkimusten varaan.

Viitteet

1 Mittelstand-yrityksille on useita määritelmiä. Tässä tutkimuksessa Mittelstand määritetään ainoastaan henkilöstömäärän mukaan, eikä muita rajauksia tehdä.

2 Yritysrekisterin henkilöstömäärä sisältää sekä palkansaajien että yrittäjien työpanoksen henkilötyövuosina mitattuna. Kokoaikaisen työntekijän työpanos katsotaan yhtenä henkilöstötyövuotena ja osa-aikaisen työntekijän osittaisena henkilötyövuotena.

3 Omisteisuus: henkilöstömäärä χ^2= 64,068 Pr = 0,0001, liikevaihto χ^2 = 90,630 Pr= 0,0001.

4 Kasvuhakuisiin: kokoluokat: Pearson's χ^2= 28,3829 Pr = 0,001 , omisteisuus: Pearson's χ^2= 17,8078 Pr = 0,037.

5 Probit-estimointi on menetelmä, jolla mallinnetaan binääristä (kyllä/ei) muuttujaa, kuten sitä, kohtaako yritys kasvun estettä vai ei. Siinä lasketaan todennäköisyys tapahtumalle (esimerkiksi "kasvun este havaittu"), ja arvioinnissa otetaan huomioon eri selittävät tekijät, kuten kokoluokka tai toimiala. Probit-mallin taustalla on oletus, että taustalla oleva "piilevä" selitys noudattaa normaalijakaumaa, ja tätä oletusta hyödyntämällä voidaan arvioida, miten eri tekijät vaikuttavat tapahtuman todennäköisyyteen.

6 Kokoluokkien ylärajaa laskettiin 1–2 työntekijällä henkilöstömäärällä mitatuissa kokoluokissa ja 50 000 eurolla liikevaihdolla mitatussa kokoluokassa.

Kirjallisuus

Laurikka, A. (2023). *Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa*. Etla Raportti nro 141. https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-141.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö (2023). *Selvitys keskisuurten yritysten kasvusta* (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:26). Valtioneuvosto. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-743-4

Liitteet

Liitetaulukko 1 Yritysten määrä, osuus ja keskimääräinen henkilöstömäärä kokoluokittain vuosina 2008, 2015, 2022

Kokoluokka v. 2008	Yritysten määrä	%-osuus yrityksistä	Keskimääräinen henkilöstömäärä
Mikroyritys, 0-9 h.	303 800	94,7 %	1,4
Pienyritys, 10-49 h.	14 000	4,4 %	19,9
Keskisuuri yritys, 50-249 h.	2 400	0,8 %	101,3
Mittelstand-yritys, 250-499 h.	400	0,1 %	346,1
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1 %	1481,1
Yhteensä	320 900	100,0 %	4,7
Kokoluokka v. 2015			
Mikroyritys, 0-9 h.	341 700	94,9 %	1,2
Pienyritys, 10-49 h.	15 000	4,2 %	20,0
Keskisuuri yritys, 50-249 h.	2 600	0,7 %	97,8
Mittelstand-yritys, 250-499 h.	300	0,1 %	351,5
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1 %	1365,1
Yhteensä	360 000	100,0 %	4,0
Kokoluokka v. 2022			
Mikroyritys, 0-9 h.	556 600	96,6 %	0,6
Pienyritys, 10-49 h.	15 600	2,7 %	20,5
Keskisuuri yritys, 50-249 h.	3 200	0,6 %	97,0
Mittelstand-yritys, 250-499 h.	400	0,1 %	343,2
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1 %	1290,2
Yhteensä	576 000	100,0 %	2,6

Huom. Luvut pyöristetty lähimpään sataan. Tilastokeskus luopui vuodesta 2022 alkaen aiemmin voimassa olleesta yritysten tilastointirajasta, mikä johtaa aineistossa siihen, että yritysten määrä on vuonna 2022 merkittävästi lisääntynyt. Kyseessä on laskentatavan muutos, eikä siten tarkoita sitä, että Suomeen olisi syntynyt tänä aikana näin paljon uusia yrityksiä. Yritysten kokonaismäärä on toki kasvanut, mutta ei näin paljon.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 2 Yritysten siirtymät kolmen ja viiden vuoden tarkastelujaksolla, %

		Yrityksen koko vuonna t + 3				
	Yrityksen kokoluokka	*0–9 h.*	*10–49 h.*	*50–249 h.*	*250–499 h.*	*500+ h.*
Yrityksen koko vuonna t	*0–9 h.*	**98,7**	1,3	0,0	0,0	0,0
	10–49 h.	18,3	**77,5**	4,2	0,0	0,0
	50–249 h.	3,0	14,2	**79,2**	3,2	0,4
	250–499 h.	1,6	1,4	18,5	**68,5**	10,0
	500+ h.	0,7	0,4	1,9	9,6	**87,4**
		Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	*0–9 h.*	*10–49 h.*	*50–249 h.*	*250–499 h.*	*500+ h.*
Yrityksen koko vuonna t	*0–9 h.*	**98,2**	1,7	0,1	0,0	0,0
	10–49 h.	22,7	**71,4**	5,8	0,1	0,0
	50–249 h.	4,8	17,0	**73,2**	4,4	0,7
	250–499 h.	2,6	2,4	23,2	**59,3**	12,5
	500+ h.	1,7	0,5	3,4	11,5	**82,9**

Huom. Siirtymämatriisit muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=3 176 946 (t+3) ja N=2 354 419 (t+5), Aikaperiodi: 2008–2022.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 3 Liikevaihdolla mitatut (€) yritysten siirtymät kolmen ja viiden vuoden tarkastelujaksolla, %

		Yrityksen koko vuonna t + 3				
	Yrityksen kokoluokka	*Alle 2 milj.*	*2-10 milj.*	*10-50 milj.*	*50-150 milj.*	*yli 150 milj.*
Yrityksen koko vuonna t	*Alle 2 milj.*	**96,9**	3,0	0,1	0,0	0,0
	2-10 milj.	16,6	**76,9**	7,5	0,1	0,0
	10-50 milj.	2,6	12,3	**80,0**	4,9	0,1
	50-150 milj.	1,1	1,6	14,6	**75,6**	7,1
	Yli 150 milj.	0,6	0,3	1,3	8,1	**89,6**
		Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	*Alle 2 milj.*	*2-10 milj.*	*10-50 milj.*	*50-150 milj.*	*yli 150 milj.*
Yrityksen koko vuonna t	*Alle 2 milj.*	**95,7**	4,1	0,2	0,0	0,0
	2-10 milj.	20,5	**70,5**	8,8	0,2	0,0
	10-50 milj.	4,0	14,4	**74,6**	6,8	0,3
	50-150 milj.	1,7	2,4	17,3	**68,9**	9,7
	Yli 150 milj.	1,1	0,5	1,8	10,6	**86,1**

Huom. Siirtymämatriisit muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=1 229 831 (t+3) ja 919 273 (t+5), Aikaperiodi: 2008–2022.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitekuvio 1 Yrityksen ikäjakauma omistajaryhmän mukaan

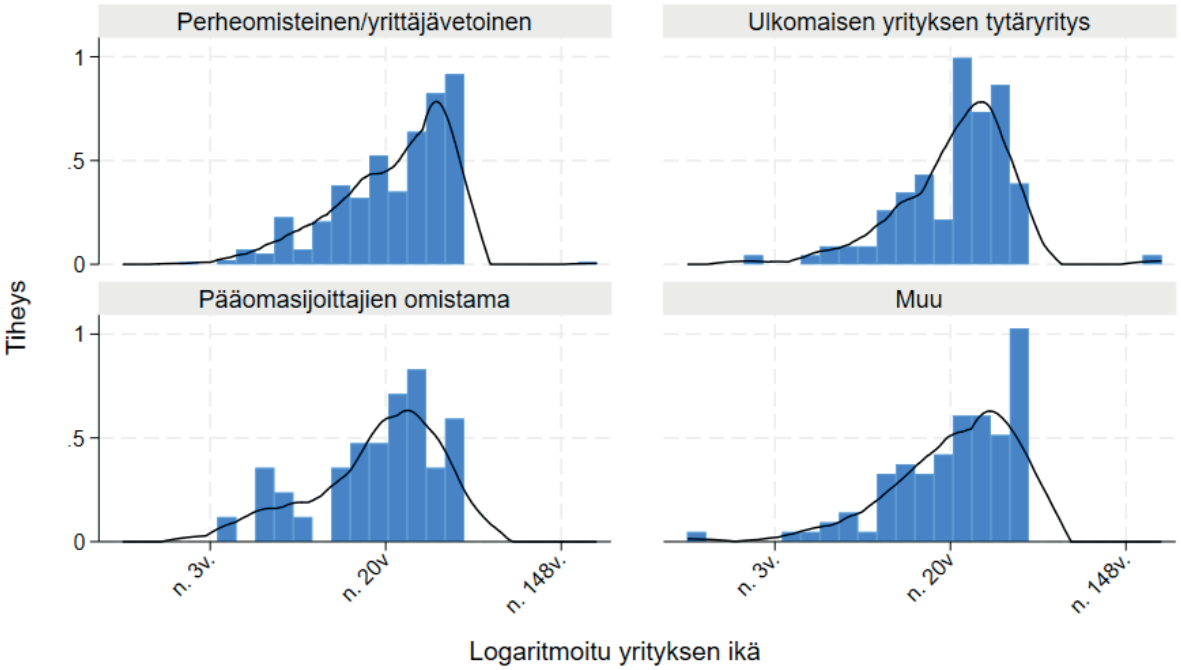

Huom. X-akseli edustaa logaritmoituja arvoja, mutta helpomman tulkittavuuden takia muutettu takaisin vuosiksi. Y-akselin arvot edustavat tiheyttä, eli yritysten suhteellista jakaumaa eri ikäryhmissä logaritmisella asteikolla. Korkeampi tiheys tietyssä kohtaa tarkoittaa, että enemmän yrityksiä sijoittuu kyseiseen ikäluokkaan. Jakaumana KDE. Ei-parametrisen Kruskal–Wallis testin mukaan jakaumat eivät eroa tilastollisesti merkitsevästi toisistaan.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Liitekuvio 2 Liikevaihdon jakauma omistajaryhmän mukaan

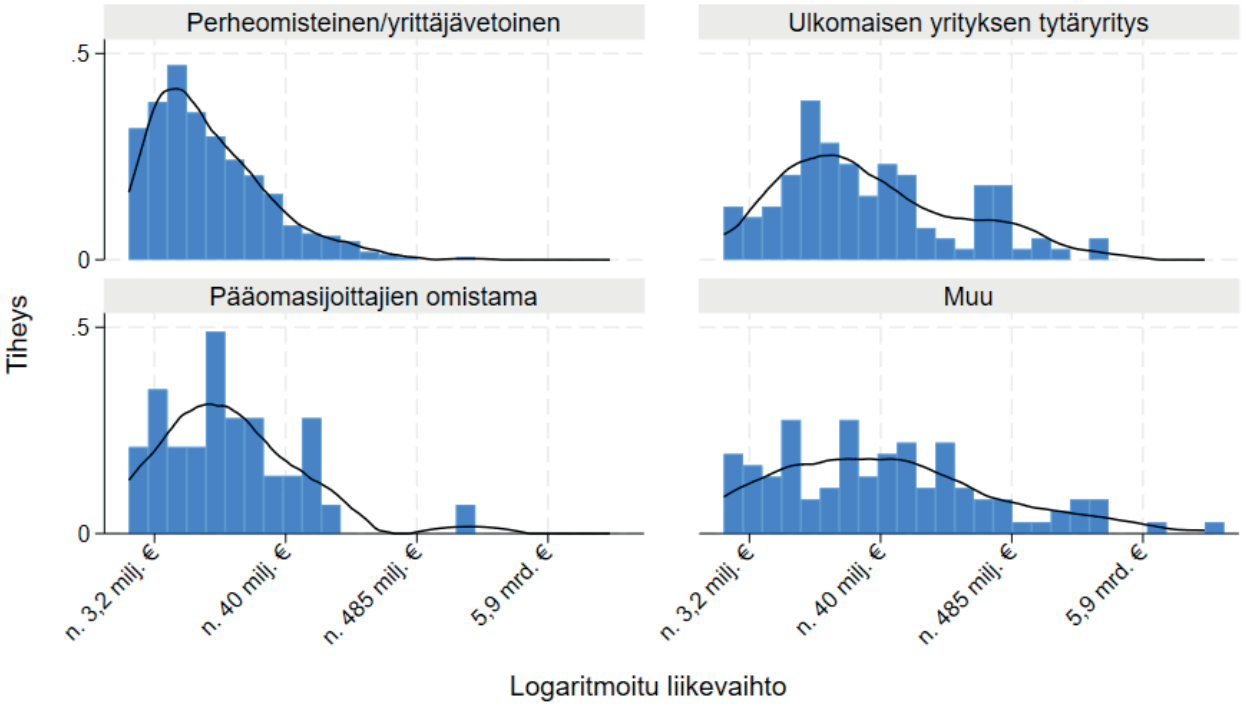

Huom! X-akseli edustaa logaritmoituja arvoja, mutta helpomman tulkittavuuden takia muutettu takaisin euroiksi. Y-akselin arvot edustavat tiheyttä, eli yritysten suhteellista jakaumaa eri liikevaihtoluokissa logaritmisella asteikolla. Korkeampi tiheys tietyssä kohtaa tarkoittaa, että enemmän yrityksiä sijoittuu kyseiseen liikevaihtoluokkaan. Jakaumana KDE. Ei-parametrisen Kruskal–Wallis testin mukaan jakaumat eroavat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 4 Kasvun esteet kokoluokittain liikevaihdon mukaan, %-osuus yrityksistä, jotka vastanneet ko. väittämän estävän kasvua

Kasvun este	Alle 5 milj. €.	5-10 milj. €	10-50 milj. €	50-150 milj. €	Yli 150 milj. €
1. Kapasiteetti täyskäytössä ***	31 %	32 %	18 %	17 %	24%
2. Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet	42 %	**44 %**	**39 %**	**42 %**	**47 %**
3. Halu välttää velkaantumista ***	45 %	33 %	31 %	25 %	25 %
4. Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa***	38 %	33 %	23 %	17 %	13 %
5. Myynti- ja jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi ***	30 %	25 %	24 %	17 %	8 %
6. Tuotteet/palvelut kaipaavat merkittäviä uudistuksia	17 %	15 %	10 %	11 %	7 %
7. Osaavan työvoiman heikko saatavuus***	**47 %**	45 %	33 %	22 %	25 %
8. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso	38 %	42 %	33 %	39 %	42 %
9. Rakennus- ja muiden viranomaislupien saanti	16 %	23 %	18 %	18 %	27 %

Huom! Vastausvaihtoehdot kyselyssä, väite rajoittaa yrityksesi kasvua: ei lainkaan, vähän, melko paljon, hyvin paljon. Analyysissa luokiteltu: ei lainkaan & vähän = 0 (ei rajoita kasvua) ja melko paljon & hyvin paljon = 1 (rajoittaa kasvua).

Tilastollisesti merkitseviä eroja kullekin kasvun esteelle tutkittiin Pearsonin Chi-square testin avulla. Tilastollisesti merkitsevät erot raportoitu taulukkoon: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 5 Rahoitusrajoitteet liikevaihdolla muodostetun kokoluokan mukaan

%-osuus yrityksistä, joilla on jäänyt investointihanke toteuttamatta viimeisen 12 kk aikana	Alle 5 milj. €.	5-10 milj. €	10-50 milj. €	50-150 milj. €	Yli 150 milj. €
Velkarahoituksen heikon saatavuuden vuoksi***	21 %	15 %	16 %	9 %	2 %
Oman pääoman ehtoisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi***	19 %	17 %	11 %	11 %	2 %
Julkisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi**	24 %	15 %	14 %	11 %	10 %

Liitetaulukko 6 Työvoimapula liikevaihdolla muodostetun kokoluokan mukaan

	Alle 5 milj. €.	5-10 milj. €	10-50 milj. €	50-150 milj. €	Yli 150 milj. €
Yrityksessä koettu työvoimapulaa*	26 %	29 %	20 %	14 %	22 %
Koettu työvoimapulaa suorittavissa tehtävissä	20 %	24 %	15 %	12 %	14 %
Koettu työvoimapulaa asiantuntijatehtävissä tutkimus- ja kehitystoiminnassa	3 %	7 %	4 %	7 %	7 %
Koettu työvoimapulaa muissa asiantuntijatehtävissä	8 %	5 %	5 %	4 %	11 %
Koettu työvoimapulaa johtotehtävissä	3 %	2 %	3 %	1 %	0 %

Huom. Liitetaulukot 5 ja 6:

Vastausvaihtoehdot kyselyssä: Kyllä / Ei / En osaa sanoa. Yllä oleviin taulukoihin raportoitu, jos vastattu kyllä. N = 741.

Tilastollisesti merkitseviä eroja kullekin kasvun esteelle tutkittiin Pearsonin Chi-square testin avulla. Tilastollisesti merkitsevät erot raportoitu taulukkoon: * $p < 0.10$, ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 7 Kasvun esteiden Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet kokoluokkana henkilöstömäärä

	(1) Kapasiteetti Kerroin/S.E.	(2) Raskas säätely Kerroin/S.E.	(3) Velkaantuminen Kerroin/S.E.	(4) Myynti & Markkinointi Kerroin/S.E.	(5) Jakelukanavat Kerroin/S.E.	(6) Tuotteet ja palvelut Kerroin/S.E.	(7) Työvoima Kerroin/S.E.	(8) Kustannustaso Kerroin/S.E.	(9) Viranomaisluvat Kerroin/S.E.
Yrityskoko									
Ref. 10-49 h.									
50-249 h.	-0.141***	-0.046	-0.093**	-0.069*	-0.076*	-0.007	-0.067	0.001	0.009
	(0.037)	(0.046)	(0.042)	(0.039)	(0.038)	(0.031)	(0.044)	(0.043)	(0.036)
250-499 h.	-0.188**	-0.130	-0.054	-0.094	-0.071	0.029	-0.130	0.069	0.045
	(0.066)	(0.093)	(0.095)	(0.084)	(0.082)	(0.081)	(0.090)	(0.093)	(0.083)
500 + h.	0.047	0.002	-0.181	0.046	-0.118	0.011	-0.029	0.066	0.050
	(0.100)	(0.113)	(0.093)	(0.116)	(0.089)	(0.118)	(0.099)	(0.098)	(0.080)
Yritysten lkm	582	582	582	582	582	566	582	582	582

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. Kontrollit: Omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala, liikevaihto. ks. regressiotuloste 1.

Selitettävät muuttujat ovat:

(1) = Kapasiteetti täyskäytössä, (2) = Raskas sääntely, (3) = Halu välttää velkaantumista, (4) = Puutteet myynnissä/markkinoinnissa, (5) = Myynti-/jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi, (6) = Tuotteet kaipaavat merkittävää uudistamista, (7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus, (8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso, (9) = Rakennus-/viranomaislupien saanti.

Y = 1 väittämän koetaan rajoittavan kasvua, Y = 0 väittämän ei koeta rajoittavan kasvua.

Merkitsevyystasot: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 8 Rahoitusrajoitteiden ja työvoimapulan Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet kokoluokkana henkilöstömäärä

	(1) Velkarahoitus Kerroin/S.E.	(2) Oma pääoma Kerroin/S.E.	(3) Julkinen rahoitus Kerroin/S.E.	(4) Työvoimapulaa Kerroin/S.E.
Yrityskoko				
Ref. 10-49 h.				
50-249 h.	0.015	0.010	-0.046	-0.108***
	(0.033)	(0.029)	(0.031)	(0.036)
250-499 h.	0.164	0.007	-0.118*	0.102
	(0.116)	(0.071)	(0.045)	(0.096)
500 + h.	0.249	0.038	-0.020	-0.034
	(0.238)	(0.090)	(0.081)	(0.087)
Yritysten lkm	614	614	614	614

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet.

Kontrollit: Omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala, liikevaihto. ks. regressiotuloste 3.

Selitettävät muuttujat ovat: Investointihanke jäänyt toteuttamatta viimeisen 12 kk aikana:

(1) = Velkarahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (2) = Oman pääoman ehtoisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (3) = Julkisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi. Y = 1 investointihanke jäänyt toteuttamatta, Y = 0 investointihanke ei ole jäänyt toteuttamatta.

Ja näiden lisäksi: (4) = Yrityksessä koettu merkittävää työvoimapulaa viimeisen 12 kk aikana. Y= 1 Kyllä, Y = 0 Ei.

Merkitsevyystasot: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.

Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Regressiotuloste 1 Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet, koko estimointituloste, kokoluokka henkilöstömäärän mukaan

	(1) Kapasiteetti	(2) Raskas sääntely	(3) Velkaantuminen	(4) Myynti & Markkinointi	(5) Jakelukanavat	(6) Tuotteet ja palvelut	(7) Työvoima	(8) Kustannustaso	(9) Viranomaisluvat
	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.
Ref. 10–49 h.									
50–249 h.	-0.141***	-0.046	-0.093**	-0.069*	-0.076*	0.007	-0.067	0.001	0.009
	(0.037)	(0.046)	(0.042)	(0.039)	(0.038)	(0.031)	(0.044)	(0.043)	(0.036)
250–499 h.	-0.188**	-0.130	-0.054	-0.094	-0.071	0.029	-0.130	0.069	0.045
	(0.066)	(0.093)	(0.095)	(0.084)	(0.082)	(0.081)	(0.090)	(0.093)	(0.083)
500+ h.	0.047	0.002	-0.181	0.046	-0.118	0.011	0.029	0.066	0.050
	(0.100)	(0.113)	(0.093)	(0.116)	(0.089)	(0.118)	(0.099)	(0.098)	(0.080)
Ref. Perheyritys a tai yrittäjävetoinen yritys									
Ulkomaisen yrityksen tytäryritys	-0.042	-0.152***	-0.242***	-0.075	-0.095*	0.038	-0.205***	-0.021	-0.077*
	(0.049)	(0.055)	(0.046)	(0.050)	(0.045)	(0.042)	(0.052)	(0.054)	(0.040)
Pääomasijoittajien omistama	0.084	-0.153*	-0.162*	0.066	0.009	-0.030	0.054	-0.044	0.058
	(0.085)	(0.086)	(0.075)	(0.086)	(0.079)	(0.051)	(0.092)	(0.081)	(0.079)
Muu	-0.068	0.050	-0.073	-0.174***	-0.095*	-0.028	-0.207***	-0.007	0.001
	(0.052)	(0.065)	(0.061)	(0.044)	(0.051)	(0.040)	(0.057)	(0.059)	(0.049)
Ref. Ei kasvuhakuinen									
Kasvuhak. = 1	0.112**	-0.025	-0.139***	-0.049	0.021	-0.035	0.063	0.054	-0.085**
	(0.046)	(0.051)	(0.044)	(0.043)	(0.044)	(0.030)	(0.049)	(0.048)	(0.034)
Ref. Pääkaupunkiseutu									
Etelä	0.106**	-0.057	0.060	0.015	-0.015	-0.029	0.016	-0.039	-0.040
	(0.048)	(0.058)	(0.055)	(0.052)	(0.051)	(0.041)	(0.057)	(0.055)	(0.043)
Länsi	0.113**	0.004	-0.012	-0.026	-0.031	-0.042	-0.000	0.095	0.012
	(0.050)	(0.062)	(0.056)	(0.052)	(0.052)	(0.041)	(0.059)	(0.060)	(0.047)
Itä	0.038	-0.014	0.042	0.109	-0.023	-0.025	0.091	0.013	-0.052
	(0.065)	(0.080)	(0.073)	(0.076)	(0.067)	(0.055)	(0.079)	(0.075)	(0.056)
Pohj.	0.116*	-0.062	-0.022	0.007	0.014	0.015	-0.068	-0.017	0.098
	(0.065)	(0.072)	(0.065)	(0.062)	(0.064)	(0.056)	(0.068)	(0.069)	(0.063)
Ref. Alle 5 v.									
Ikä 5–9 v.	-0.009	-0.041	0.109	0.129	-0.046	0.000	-0.181	0.089	-0.074
	(0.114)	(0.136)	(0.108)	(0.109)	(0.120)	(0.000)	(0.133)	(0.121)	(0.094)
Ikä 10–14 v.	0.050	-0.050	0.147	0.041	-0.087	0.000	-0.213	-0.132	0.038
	(0.115)	(0.135)	(0.109)	(0.105)	(0.118)	(0.000)	(0.131)	(0.115)	(0.098)
Ikä 15–19 v.	0.101	-0.022	0.249*	-0.008	-0.012	0.000	-0.159	0.042	0.043
	(0.118)	(0.134)	(0.109)	(0.101)	(0.118)	(0.000)	(0.130)	(0.117)	(0.097)
Ikä 20+ v.	0.031	0.001	0.207	0.078	-0.033	0.000	-0.218*	0.022	-0.035
	(0.106)	(0.125)	(0.098)	(0.095)	(0.110)		(0.121)	(0.107)	(0.087)
Ref. Metalli- ja elektr. teollisuus (TOL 23–30)									
Muu teollisuus (TOL 10–22, 31–33)	0.033	-0.002	0.043	-0.050	0.034	-0.046	-0.020	0.029	-0.029
	(0.053)	(0.064)	(0.058)	(0.059)	(0.059)	(0.041)	(0.063)	(0.065)	(0.045)
Tietoint. palvelut (TOL 58–68, 69–75, 77–82)	0.093	-0.087	-0.025	0.044	0.043	0.006	-0.056	-0.216***	-0.019
	(0.068)	(0.073)	(0.067)	(0.075)	(0.072)	(0.055)	(0.075)	(0.074)	(0.052)
Muut palvelut (TOL 45–47, 49–53, 69–75, 77–82, 55–56)	-0.003	0.056	0.025	-0.143***	-0.109**	-0.026	-0.153***	-0.204***	0.041
	(0.048)	(0.060)	(0.056)	(0.053)	(0.051)	(0.041)	(0.056)	(0.059)	(0.046)
Muut alat (TOL	0.048	0.094	0.073	-0.158***	-0.120**	-0.054	-0.027	-0.310***	0.146**

01–09, 41–43, 45–99)	(0.059)	(0.069)	(0.064)	(0.058)	(0.055)	(0.044)	(0.069)	(0.063)	(0.061)
Liikevaihto, euroa	0.000	0.000	0.000*	-0.000	-0.000	-0.000	-0.000	0.000	0.000
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)
Yritysten lkm	582	582	582	582	582	566	582	582	582
Pr(lhs)	0.249	0.416	0.330	0.269	0.237	0.124	0.381	0.374	0.187
Wald (Chi^2)	.	.	.	.	.	17.207	.	.	.
Log pseudolikeli-hood	-306.739	-380.084	-335.400	-316.773	-302.175	-204.580	-362.723	-351.796	-261.096
R^2(pseudo)	0.061	0.038	0.091	0.066	0.052	0.034	0.062	0.086	0.070

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.
Selitettävät muuttujat ovat:
(1) = Kapasiteetti täyskäytössä,
(2) = Raskas sääntely,
(3) = Halu välttää velkaantumista,
(4) = Puutteet myynnissä/markkinoinnissa,
(5) = Myynti-/jakelukanavat eivät toimi,
(6) = Tuotteet kaipaavat merkittävää uudistamista,
(7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus,
(8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso,
(9) = Rakennus-/viranomaislupien saanti
Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Regressiotuloste 2 Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet, koko estimointituloste, kokoluokka liikevaihdon mukaan

	(1) Kapasiteetti	(2) Raskas sääntely	(3) Velkaantuminen	(4) Myynti & Markkinointi	(5) Jakelukanavat	(6) Tuotteet ja palvelut	(7) Työvoima	(8) Kustannustaso	(9) Viranomaisluvat
	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.	Kerroin/ S.E.
Ref. Alle 5 milj.									
5–10 milj.	-0.014	0.002	-0.113**	-0.080	-0.050	-0.039	-0.023	-0.004	0.063
	(0.056)	(0.058)	(0.054)	(0.055)	(0.052)	(0.043)	(0.059)	(0.056)	(0.044)
10–50 milj.	-0.162***	-0.033	-0.102*	-0.148***	-0.041	-0.054	-0.168***	-0.080	0.026
	(0.050)	(0.056)	(0.054)	(0.052)	(0.051)	(0.041)	(0.056)	(0.054)	(0.040)
50–150 milj.	-0.162**	0.031	-0.162**	-0.209***	-0.079	-0.036	-0.271***	-0.061	0.045
	(0.067)	(0.081)	(0.071)	(0.066)	(0.070)	(0.058)	(0.073)	(0.074)	(0.063)
yli 150 milj.	-0.110	0.087	-0.073	-0.237***	-0.170*	-0.090	-0.220**	-0.066	0.164**
	(0.089)	(0.107)	(0.108)	(0.072)	(0.074)	(0.062)	(0.092)	(0.095)	(0.091)
Ref. Perheyritys A tai yrittäjävetoinen yritys									
Ulkomaisen yrityksen tytäryritys	-0.007	-0.153**	-0.236***	-0.039	-0.086*	0.050	-0.152***	0.002	-0.091**
	(0.053)	(0.056)	(0.047)	(0.052)	(0.047)	(0.044)	(0.055)	(0.055)	(0.040)
Pääomasijoittajien omistama	0.105	-0.152	-0.164*	0.079	0.003	-0.025	0.095	-0.011	0.057
	(0.085)	(0.087)	(0.076)	(0.085)	(0.078)	(0.052)	(0.090)	(0.083)	(0.080)
Muu	-0.029	0.035	-0.058	-0.147***	-0.094*	-0.025	-0.141**	0.026	-0.010
	(0.055)	(0.066)	(0.062)	(0.046)	(0.052)	(0.040)	(0.061)	(0.060)	(0.049)
Ref. Ei kasvuhakuinen									
Kasvuhakuinen	0.045	-0.067	-0.155***	0.083*	0.041	-0.066*	0.026	0.032	-0.005
	(0.044)	(0.053)	(0.052)	(0.043)	(0.043)	(0.040)	(0.049)	(0.051)	(0.042)
Ref. Pääkaupunkiseutu									
Etelä	0.097**	-0.067	0.045	0.018	-0.017	-0.030	0.008	-0.044	-0.033
	(0.049)	(0.058)	(0.055)	(0.051)	(0.051)	(0.041)	(0.057)	(0.055)	(0.043)
Länsi	0.111**	-0.006	-0.017	-0.012	-0.027	-0.045	-0.003	0.091	0.014
	(0.051)	(0.062)	(0.056)	(0.052)	(0.052)	(0.042)	(0.059)	(0.060)	(0.047)
Itä	0.009	-0.034	0.038	0.103	-0.025	-0.027	0.071	-0.000	-0.045
	(0.062)	(0.080)	(0.074)	(0.075)	(0.066)	(0.055)	(0.078)	(0.075)	(0.056)
Pohj.	0.101	-0.073	-0.034	0.008	0.013	0.011	-0.082	-0.025	0.100
	(0.065)	(0.072)	(0.065)	(0.062)	(0.064)	(0.055)	(0.066)	(0.069)	(0.064)
Ref. Alle 5 v.									
Ikä 5–9 v.	-0.018	-0.029	0.054	0.089	-0.053	0.000	-0.233*	0.064	-0.074
	(0.115)	(0.135)	(0.117)	(0.107)	(0.121)	(0.000)	(0.128)	(0.124)	(0.096)
Ikä 10–14 v.	0.047	-0.033	0.099	0.026	-0.084	0.000	-0.259**	-0.154	0.037
	(0.115)	(0.133)	(0.118)	(0.104)	(0.119)	(0.000)	(0.124)	(0.118)	(0.099)
Ikä 15–19 v.	0.099	-0.005	0.223	-0.006	-0.007	0.000	-0.198	0.022	0.044
	(0.117)	(0.133)	(0.119)	(0.101)	(0.119)	(0.000)	(0.124)	(0.120)	(0.099)
Ikä 20+ v.	0.029	0.015	0.172	0.082	-0.031	0.000	-0.245**	0.007	-0.030
	(0.105)	(0.122)	(0.109)	(0.094)	(0.112)		(0.115)	(0.110)	(0.089)
Henkilöstön määrä	0.000	-0.000	-0.000	0.000	-0.000	-0.000	0.000	0.000	-0.000
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)

Ref. Metalli- ja elektr. teollisuus (TOL 23–30)									
Muu teollisuus (TOL 10–22, 31–33)	0.034	-0.011	0.029	-0.044	0.038	-0.054	-0.011	0.034	-0.025
	(0.054)	(0.064)	(0.059)	(0.059)	(0.059)	(0.044)	(0.063)	(0.065)	(0.045)
Tietoint. palvelut (TOL 58–68, 69–75, 77–82	0.043	-0.106	-0.055	0.012	0.040	-0.008	-0.109	-0.255***	-0.005
	(0.067)	(0.075)	(0.067)	(0.073)	(0.072)	(0.057)	(0.073)	(0.073)	(0.054)
Muut palvelut (TOL 45–47, 49–53, 69–75, 77–82, 55–56)	-0.002	0.052	0.021	-0.125**	-0.098**	-0.036	-0.154***	-0.213***	0.043
	(0.049)	(0.060)	(0.056)	(0.052)	(0.050)	(0.042)	(0.056)	(0.059)	(0.044)
Muut alat (TOL 01–09, 41–43, 45–99)	0.068	0.082	0.045	-0.123**	-0.097*	-0.078*	-0.021	-0.320***	0.156***
	(0.062)	(0.071)	(0.065)	(0.061)	(0.057)	(0.044)	(0.069)	(0.062)	(0.061)
Yritysten lkm	581	581	581	581	581	565	581	581	581
Pr(lhs)	0.249	0.415	0.330	0.270	0.238	0.124	0.382	0.373	0.188
Wald (Chi^2)	32.391*	25.594	69.672***	58.840***	34.430**	29.298*	58.427***	63.104***	35.940**
Log pseudo-likelihood	-310.617	-379.979	-334.748	-312.337	-301.801	-202.561	-355.573	-350.171	-261.479
R^2(pseudo)	0.048	0.036	0.092	0.079	0.052	0.043	0.080	0.088	0.068

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.
Selitettävät muuttujat ovat:
(1) = Kapasiteetti täyskäytössä,
(2) = Raskas sääntely,
(3) = Halu välttää velkaantumista,
(4) = Puutteet myynnissä/markkinoinnissa,
(5) = Myynti-/jakelukanavat eivät toimi,
(6) = Tuotteet kaipaavat merkittävää uudistamista,
(7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus,
(8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso,
(9) = Rakennus-/viranomaislupien saanti
Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Regressiotuloste 3

	(1) Velkarahoitus	(2) Oma pääoma	(3) Julkinen rahoitus	(4) Työvoimapula
	Kerroin/S.E.	Kerroin/S.E.	Kerroin/S.E.	Kerroin/S.E.
Ref. 10–49 h.				
50–249 h.	0.015	0.010	-0.046	-0.108***
	(0.033)	(0.029)	(0.031)	(0.036)
250–499 h.	0.164	0.007	-0.118*	0.102
	(0.116)	(0.071)	(0.045)	(0.096)
500+ h.	0.249	0.038	-0.020	-0.034
	(0.238)	(0.090)	(0.081)	(0.087)
Ref. Perheyritys A tai yrittäjävetoinen yritys				
Ulkomaisen yrityksen tytäryritys	-0.144***	-0.117***	-0.107***	-0.124**
	(0.025)	(0.025)	(0.034)	(0.043)
Pääomasijoittajien omistama	0.018	0.006	-0.072	-0.001
	(0.063)	(0.059)	(0.054)	(0.080)
Muu	-0.089**	-0.052	-0.040	-0.100*
	(0.035)	(0.038)	(0.044)	(0.048)
Ref. Ei kasvuhakuinen				
Kasvuhakuinen	0.041	-0.001	-0.008	0.061
	(0.036)	(0.031)	(0.036)	(0.044)
Ref. Pääkaupunkiseutu				
Etelä	-0.031	-0.017	0.008	0.027
	(0.040)	(0.039)	(0.043)	(0.048)
Länsi	-0.003	-0.018	-0.005	0.000
	(0.042)	(0.038)	(0.044)	(0.048)
Itä	-0.030	-0.040	-0.072	0.027
	(0.048)	(0.044)	(0.046)	(0.065)
Pohj.	-0.025	-0.052	-0.035	0.032
	(0.047)	(0.040)	(0.049)	(0.061)
Ref. Alle 5 v.				
Ikä 5–9 v.	-0.011	-0.099	-0.144	0.027
	(0.101)	(0.109)	(0.126)	(0.105)
Ikä 10–14 v.	0.070	0.060	-0.104	0.019
	(0.108)	(0.117)	(0.127)	(0.104)
Ikä 15–19 v.	0.042	-0.022	-0.171	0.055
	(0.103)	(0.112)	(0.125)	(0.104)
Ikä 20+ v.	-0.014	-0.117	-0.172*	0.001
	(0.096)	(0.105)	(0.120)	(0.095)
Ref. Metalli- ja elektr. teollisuus (TOL 23–30)				
Muu teollisuus (TOL 10–22, 31–33)	0.061	0.059	0.109**	-0.104*
	(0.047)	(0.047)	(0.049)	(0.053)
Tietoint. palvelut (TOL 58–68, 69–75, 77–82)	-0.024	-0.026	0.075	-0.050
	(0.047)	(0.041)	(0.056)	(0.065)
Muut palvelut (TOL 45–47, 49–53, 69–75, 77–82, 55–56)	-0.047	-0.063*	0.003	-0.105**
	(0.038)	(0.035)	(0.039)	(0.050)

Muut alat (TOL 01–09, 41–43, 45–99)	0.062	0.010	-0.004	-0.023
	(0.052)	(0.047)	(0.045)	(0.060)
Liikevaihto, euroa	-0.000***	-0.000	-0.000	0.000**
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)
Yritysten lkm	614	614	614	614
Pr(lhs)	0.145	0.124	0.156	0.231
Wald (Chi^2)	42.154***	47.758***	.	.
Log pseudolikelihood	-226.842	-207.845	-252.107	-312.642
R^2(pseudo)	0.107	0.096	0.053	0.058

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet.
Kontrollit: Omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala, liikevaihto.
Selitettävät muuttujat ovat: Investointihanke jäänyt toteuttamatta viimeisen 12 kk aikana:
(1) = Velkarahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (2) = Oman pääoman ehtoisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (3) = Julkisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi. Y = 1 investointihanke jäänyt toteuttamatta, Y = 0 investointihanke ei ole jäänyt toteuttamatta
Ja näiden lisäksi: (4) = Yrityksessä koettu merkittävää työvoimapulaa viimeisen 12 kk aikana. Y= 1 Kyllä, Y = 0 Ei
Merkitsevyystasot: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.
Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

Regressiotuloste 4

	(1) Velkarahoitus	(2) Oma pääoma	(3) Julkinen rahoitus	(4) Työvoimapula
	Kerroin/S.E.	Kerroin/S.E.	Kerroin/S.E.	Kerroin/S.E.
Ref. Alle 5 milj.				
5–10 milj.	-0.056	-0.007	-0.101**	0.038
	(0.039)	(0.040)	(0.042)	(0.050)
10–50 milj.	-0.034	-0.051	-0.082*	-0.043
	(0.039)	(0.035)	(0.043)	(0.046)
50–150 milj.	-0.064	-0.036	-0.094	-0.093
	(0.054)	(0.051)	(0.057)	(0.060)
yli 150 milj.	-0.153*	-0.145**	-0.111	-0.007
	(0.051)	(0.033)	(0.075)	(0.086)
Ref. Perheyritys A tai yrittäjävetoinen yritys				
Ulkomaisen yrityksen tytäryritys	-0.147***	-0.107***	-0.099**	-0.123**
	(0.025)	(0.025)	(0.035)	(0.045)
Pääomasijoittajien omistama	0.035	0.019	-0.063	0.005
	(0.068)	(0.060)	(0.055)	(0.078)
Muu	-0.101**	-0.046	-0.046	-0.076
	(0.034)	(0.037)	(0.043)	(0.050)
Ref. Ei kasvuhakuinen				
Kasvuhakuinen	0.008	-0.005	0.032	0.076*
	(0.035)	(0.034)	(0.034)	(0.041)
Ref. Pääkaupunkiseutu				
Etelä	-0.025	-0.017	0.019	0.023
	(0.040)	(0.040)	(0.044)	(0.049)
Länsi	0.002	-0.022	0.012	0.000
	(0.042)	(0.037)	(0.044)	(0.049)
Itä	-0.021	-0.045	-0.065	0.017
	(0.048)	(0.043)	(0.046)	(0.065)
Pohj.	-0.014	-0.055	-0.031	0.034
	(0.047)	(0.039)	(0.048)	(0.063)

Ref. Alle 5v.				
Ikä 5–9 v.	-0.015	-0.116	-0.138	-0.002
	(0.101)	(0.113)	(0.123)	(0.118)
Ikä 10–14 v.	0.066	0.047	-0.068	-0.012
	(0.108)	(0.122)	(0.126)	(0.117)
Ikä 15–19 v.	0.044	-0.037	-0.138	0.022
	(0.103)	(0.117)	(0.122)	(0.117)
Ikä 20+ v.	-0.025	-0.133	-0.145	-0.026
	(0.095)	(0.110)	(0.117)	(0.110)
Henkilöstön määrä	0.000	0.000***	0.000	0.000
	(0.000)	(0.000)	(0.000)	(0.000)
Ref. Metalli- ja elektr. teollisuus (TOL 23–30)				
Muu teollisuus (TOL 10–22, 31–33)	0.058	0.067	0.103**	-0.093*
	(0.047)	(0.047)	(0.047)	(0.053)
Tietoint. palvelut (TOL 58–68, 69–75, 77–82)	-0.031	-0.044	0.056	-0.063
	(0.048)	(0.040)	(0.055)	(0.064)
Muut palvelut (TOL 45–47, 49–53, 69–75, 77–82, 55–56)	-0.054	-0.060*	0.011	-0.097**
	(0.038)	(0.035)	(0.038)	(0.050)
Muut alat (TOL 01–09, 41–43, 45–99)	0.051	0.013	0.015	0.005
	(0.053)	(0.049)	(0.048)	(0.063)
Yritysten lkm	613	613	613	613
Pr(lhs)	0.143	0.122	0.155	0.232
Wald (Chi^2)	54.736***	61.735***	32.156*	27.883
Log pseudolikelihood	-225.978	-202.069	-248.949	-318.253
R^2(pseudo)	0.104	0.113	0.058	0.041

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet.
Kontrollit: Omistajuus, kasvuhakuisuus, alue, yrityksen ikä, toimiala, henkilöstömäärä.
Selitettävät muuttujat ovat: Investointihanke jäänyt toteuttamatta viimeisen 12 kk aikana:
(1) = Velkarahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (2) = Oman pääoman ehtoisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi, (3) = Julkisen rahoituksen heikon saatavuuden vuoksi. Y = 1 investointihanke jäänyt toteuttamatta, Y = 0 investointihanke ei ole jäänyt toteuttamatta
Ja näiden lisäksi: (4) = Yrityksessä koettu merkittävää työvoimapulaa viimeisen 12 kk aikana. Y= 1 Kyllä, Y = 0 Ei
Merkitsevyystasot: * p < 0.10, ** p < 0.05, *** p < 0.01.
Lähde: Yrityskysely, Etla 2024. Kirjoittajan laskelmat.

ETLA

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Economic Research

ISSN-L 2323-2447,
ISSN 2323-2447,
ISSN 2323-2455 (Pdf)

Kustantaja: Taloustieto Oy

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki